

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových a environmentálních studií

Viktorie KUNTSCHIKOVÁ

**Analýza Globálního kompaktu o migraci a Cílů udržitelného rozvoje v otázce
migrace a rozvoje**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Lucie Macková, M.A., Ph.D.

Olomouc 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci „Analýza Globálního kompaktu o migraci a Cílů udržitelného rozvoje“ vypracovala samostatně, pod odborným vedením paní Lucie Mackové M.A., Ph.D. a veškeré zdroje, z nichž jsem čerpala, jsou v práci řádně citovány a uvedeny v seznamu literatury.

V Olomouci dne

.....
Viktorie Kuntschiková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní Lucii Mackové, M.A., Ph.D. za vedení práce, cenné rady a ochotu kdykoliv poskytnout jakoukoliv pomoc.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Viktorie KUNTSCHIKOVÁ
Osobní číslo: R19418
Studijní program: B0588A330001 Mezinárodní rozvojová a environmentální studia
Studijní obor: Mezinárodní rozvojová a environmentální studia
Téma práce: Analýza Globálního kompaktu o migraci a Cílů udržitelného rozvoje v otázce migrace a rozvoje
Zadávající katedra: Katedra rozvojových a environmentálních studií

Zásady pro vypracování

Bakalářská práce popisuje Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci a problematiku Cílů udržitelného rozvoje (SDGs). Na začátku práce vysvětluje základní pojmy týkající se migrace, její členění a to, jakým způsobem probíhá. Dále se zabývá Globálním kompaktem o migraci a také Cíli udržitelného rozvoje. V práci je prezentována analýza těchto dvou dokumentů a jejich překryvy v oblasti migrace a rozvoje.

Rozsah pracovní zprávy: **10 – 15 tisíc slov**
Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- Bilková, V. 2019. *Globální kompakty o migraci a uprchlících*. https://www.iic.cz/globalni-kompakty-o-migraci-a-uprchlicich?fbclid=IwAR1coZubQ4650_r6cBvv9LFW9xbN5TjV2Bl_LXsokgcCaRmQiDV46PaCMHU
- King, R. 2008. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta.
- Likić-Brborić, B. 2019. Global migration governance, civil society and the paradoxes of sustainability. In: Schierup, C., Likić-Brborić, B., Delgado Wise R., Toksöz, G. (eds.). *Migration, Civil Society and Global Governance*. London/New York: Routledge.
- Uherek, Z., Honusková, V., Ošťádalová, Š., Günter, V. 2016. *Migrace: historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT.
- Wickramage, K., Vearey, J., Zwi, A.B. et al. 2018. Migration and health: a global public health research priority. *BMC Public Health* 18, 987. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5932-5>

Vedoucí bakalářské práce: **Lucie Macková, M.A., Ph.D.**
Katedra rozvojových a environmentálních studií

Datum zadání bakalářské práce: 27. dubna 2021

Termín odevzdání bakalářské práce: 22. dubna 2022

LS

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 12. května 2021

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení	Viktorie Kuntschiková
Název práce	Analýza Globálního kompaktu o migraci a Cílů udržitelného rozvoje v otázce migrace a rozvoje
Typ práce	Bakalářská
Pracoviště	Katedra rozvojových a environmentálních studií
Vedoucí práce	Lucie Macková M.A., Ph.D.
Rok	2023

Abstrakt

Bakalářská práce popisuje Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci a problematiku Cílů udržitelného rozvoje (SDGs). Na začátku práce vysvětluje základní pojmy týkající se migrace, její členění a to, jakým způsobem probíhá. Dále se zabývá Globálním kompaktem o migraci a Cíli udržitelného rozvoje. V práci je prezentována analýza těchto dvou dokumentů a jejich překryvy v oblasti migrace a rozvoje.

Klíčová slova Migrace, rozvoj, Globální kompakt, Cíle udržitelného rozvoje

Bibliographical identification

Name and surname	Viktorie Kuntschiková
Title	Analysis of the Global Compact for Migration and the Sustainable Development Goals regarding migration and development
Type of thesis	Bachelors
Department	Department of Development and Environmental Studies
Supervisor	Lucie Macková M.A., Ph.D.
Year	2023

Abstract

The bachelor's thesis describes the Global Compact for safe, orderly and regular migration and the issue of the Sustainable Development Goals (SDGs). In the beginning, thesis explains the basic concepts related to migration, the structure of the migration and its progress. Then it also deals with the Global Compact of Migration and the Sustainable Development Goals. The thesis presents an analysis of these two documents and their overlaps in the field of migration and development.

Keywords Migration, development, Global Compact for Migration, Sustainable Development Goals

Obsah

Úvod	12
Cíle a metody práce.....	14
1 Migrace.....	17
1. 1 Definice migrace	17
1. 2 Dělení migrace	20
1. 2. 1 Pracovní migrace	20
1. 2. 2 Vnitřní a mezinárodní migrace	21
1. 2. 3 Dobrovolná a nucená migrace.....	21
1. 2. 4 Legální a nelegální migrace.....	21
1. 2. 5 Environmentální migrace.....	22
2 Vztah migrace a rozvoje	23
3 Globální kompakty o uprchlících a migraci	27
3. 1 Globální kompakt o uprchlících	27
3. 2 Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci	28
4 Cíle udržitelného rozvoje.....	31
4. 1 Seznam Cílů udržitelného rozvoje (SDGs).....	31
5 Analýza dokumentů.....	34
5. 1 Úkol č. 6 ve srovnání s cílem č. 8	34
5. 2 Úkol č. 15 ve srovnání s cílem č. 3	36
5. 3 Úkol č. 16 ve srovnání s cílem č. 10	37
5. 4 Úkol č. 18 ve srovnání s cílem č. 4	38
5. 5 Úkol č. 23 ve srovnání s cílem č. 17	39
6 Diskuse.....	41
Závěr	44
Seznam literatury	47

Příloha I: Vybrané úkoly Globálního kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci	53
Příloha II: Vybrané cíle Cílů udržitelného rozvoje	63

Seznam zkratk

CSD	Komise pro udržitelný rozvoj (<i>United Nations Commission on Sustainable Development</i>)
EU	Evropská unie (<i>European Union</i>)
GCM	Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci (<i>Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration</i>)
GCR	Globální kompakt o uprchlících (<i>Global Compact on Refugees</i>)
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (<i>International Bank for Reconstruction and Development</i>)
IDPs	Vnitřně vysídlené osoby (<i>Internally Displaced Persons</i>)
ILO	Mezinárodní organizace práce (<i>International Labour Organization</i>)
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci (<i>International Organisation for Migration</i>)
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí (<i>Millennium Development Goals</i>)
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
OSN, UN	Organizace spojených národů (<i>United Nations</i>)
SDGs	Cíle udržitelného rozvoje (<i>Sustainable Development Goals</i>)
UNDP	Rozvojový program OSN (<i>United Nations Development Programme</i>)
UNHCR	Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vztah migrace a ekonomického rozvoje, tzv. "migrační hrb"	24
Obrázek 2: Toky remitencí do nízké a středně příjmových zemí mezi lety 1990-2020	42

Seznam tabulek

Tabulka 1: Seznam úkolů pro bezpečnou, řízenou a legální migraci	29
Tabulka 2: Seznam Cílů udržitelného rozvoje	32

Seznam příloh

Příloha I: Vybrané úkoly Globálního kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci	53
Příloha II: Vybrané cíle Cílů udržitelného rozvoje	63

Úvod

Migrace a uprchlictví jsou v posledních letech v centru celosvětové pozornosti. Tématem diskusí jsou zejména od roku 2015, kdy EU zažila v důsledku destabilizace řady arabských zemí způsobenou tzv. *arabským jarem* nebývalý příliv uprchlíků a ekonomických migrantů. V roce 2015 požádalo v EU o mezinárodní ochranu 1 255 600 žadatelů, což je více než dvojnásobek oproti předchozímu roku (Eurostat, 2016). V souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu, která byla zahájena 24. února 2022, nabylo toto téma ještě více na významu. Válka na Ukrajině způsobila nejzávažnější migrační krizi, kterou Evropa zažila od dob 2. světové války. Miliony lidí hledají útočiště v zemích EU a v Moldavské republice. Od začátku konfliktu se k 4. dubnu 2023 na území Evropy zaregistrovalo k dočasné ochraně nebo v podobném režimu 5 027 182 osob (UNHCR, 2023). Zejména v době války nebo při opodstatněných obavách z pronásledování lidé opouštějí své rodné země a uchylují se do bezpečnější zóny, kde jim nehrozí nebezpečí. Pokud lidé utíkají před válkou nebo polickým útlakem, mluvíme o migraci nucené.

S pohybem obyvatelstva se však setkáváme také v případě migrace dobrovolné. V dějinách byla migrace přirozenou volbou při cestě za lepším životem. „*Migrace je předmětem individuálního rozhodování jedince, jehož jednání je ovlivněno řadou faktorů ekonomického, sociálního či kulturního rázu*“ (Procházková Ilinitchi, 2010). Příčin k odchodu ze země je vždy celá řada. Mezi časté motivy, které k odchodu do nové země lákají, patří lepší pracovní podmínky, kvalitnější vzdělání a celkově vyšší životní úroveň. Dalším důvodem mohou být přesuny v důsledku nepříznivých environmentálních podmínek, jako jsou záplavy nebo naopak sucho, odlesňování či rozšiřování pouští.

Dopady pohybu obyvatelstva na společnost jsou velmi komplexní a mají vliv na rozvoj zemí a regionů. Migrace může přispět ke zlepšení životní úrovně, k hospodářskému růstu, k posílení konkurenceschopnosti země a ke kulturnímu obohacení a společenskému dialogu. Může také pomoci řešit nedostatek pracovních sil a pomoci při rozvoji nových odvětví, jako jsou turistický ruch nebo služby, a tím přispět k ekonomickému růstu. Migraci mohou naopak doprovázet také negativní jevy, jako jsou kriminalita či sociální napětí. Může také vést ke zvýšenému tlaku na zdravotnictví, sociální služby a vzdělání. V některých případech může také vést k nedostatku pracovních sil v zemi, odkud lidé migrují. Migrace nese jakožto fenomén

mnoho významů. Existuje také mnoho migračních teorií, které se snaží vysvětlit, proč k pohybu obyvatelstva dochází a jaké dopady na společnost s sebou nese.

Tato bakalářská práce se soustředí na analýzu dvou dokumentů, které se věnují tématům migrace a rozvoje. Prvním z nich je *Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci* (GCM) – angl. *Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration*, který je spolu s *Globálním kompaktem o uprchlících* (GCR) – angl. *Global Compact on Refugees*, součástí Globálních kompaktů pro migraci a uprchlictví, které byly přijaty v rámci OSN v roce 2018. Jako druhý nástroj k analýze jsem zvolila *17 Cílů udržitelného rozvoje* (SDGs) – angl. *Sustainable Development Goals*, které jsou součástí Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 – angl. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Tento společný rozvojový program všech států světa byl přijat Valným shromážděním OSN v roce 2015. Zahrnuje odhodlání vymýtit extrémní chudobu, zajistit společnou prosperitu a mír, budovat partnerství, ale také chránit životní prostředí. Na jejich dosažení by se mělo pracovat od roku 2015 do roku 2030 a navazují na *Rozvojové cíle tisíciletí* (MDGs) – angl. *Millennium Development Goals*.

Tato bakalářská práce je složena z pěti hlavních částí. V první kapitole se věnují samotné migraci, vysvětlují základní pojmy týkající se migrace, její definici, členění, druhy migrace, na koho se vztahuje a to, jak probíhá. Jsou zde také uvedeny termíny jako “push” a “pull” faktory nebo “brain drain” a “brain gain”, které s migrací úzce souvisí. Ve druhé kapitole je zodpovězeno na otázku, zda existuje vztah mezi migrací a rozvojem, jak tomu bylo v historii a jak tento vztah dnes ovlivňuje vývoj rozvojového světa. Třetí kapitola představuje dokument Cíle udržitelného rozvoje a taktéž jeho základní údaje a seznam cílů. Čtvrtá kapitola je zaměřena na jeden ze dvou stěžejních dokumentů pro tuto práci, a tím je Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci. Zmiňuji základní informace, které dokument obsahuje, podrobnosti jeho vzniku, které státy se podílely na jeho schválení a uvádím také seznam jednotlivých úkolů, které jsou v dokumentu obsaženy. Poslední pátá kapitola se věnuje vybraným úkolům, u nichž je provedena analýza, jsou zjišťovány překryvy, které mohou ovlivňovat vztah migrace a rozvoje a zda SDGs mohou přispívat k bezpečné, řízené a legální migraci.

Cíle a metody práce

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku migrace a rozvoje a na to, jak se tato, v dnešní době velmi aktuální a diskutovaná témata, překrývají. Cílem práce je analýza *Globálního kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci* a *Programu OSN 17 Cílů udržitelného rozvoje*. Z těchto zmíněných souborů a jejich jednotlivých „úkolů“ a „cílů“ jsem vybrala několik konkrétních bodů tak, aby bylo názorně vidět, kde se prolínají, jak se navzájem ovlivňují, doplňují, či jsou v rozporu.

Bude provedena kvalitativní analýza těchto dokumentů podle metody G. A. Bowena: *Analýza dokumentů jako kvalitativní výzkumná metoda (Document analysis as a qualitative research method)*. Bowen o této metodě uvádí, že analýza dokumentů zahrnuje tzv. *skimming*, což znamená jakési povrchní šetření, během kterého výzkumný pracovník zjistí hlavní myšlenky v textu pomocí rychlého a zběžného čtení. Dalším krokem je čtení (důkladné vyšetření) a posledním nezbytným krokem je interpretace (Bowen, 2009). Následovat bude hledání překryvů těchto dokumentů v otázce migrace a rozvoje. Stanovené otázky jsou postupně zpracovány a uvedeny v konkrétních kapitolách. Bakalářská práce se snaží odpovědět na následující hlavní výzkumné otázky:

- *Jak se Globální kompakt pro migraci a Cíle udržitelného rozvoje překrývají ve vybraných bodech, zaměřených na migraci a rozvoj?*
- *Mohou Cíle udržitelného rozvoje přispět k bezpečné, řízené a legální migraci?*
- *V jakém vztahu je v analyzovaných dokumentech migrace a rozvoj?*

Bakalářská práce je psána rešeršně-kompilační metodou. Rešerší se rozumí výsledek vyhledávání informací ve formě dokumentografických nebo faktografických záznamů, popř. plných textů dokumentů. Rešerše se zpracovává na základě rešeršního požadavku uživatele, který je zformulován pomocí dotazovacího jazyka do rešeršního dotazu; při provádění rešerše se uplatňuje rešeršní strategie (Švejda, 2003). Kompilace je odborný text, který vznikl

sestavením poznatků z děl jiných autorů. Nepřebírá celé hotové pasáže bez citování původního zdroje ani nepředstírá svou původnost (Richterová, 2014).

Prvním krokem k vypracování této práce byla analýza obsahu textových zdrojů k získání základních informací o dvou instrumentech, které jsou pro tento text klíčové. Dalším postupem byla rešerše těchto dokumentů. Nejprve došlo k prostudování všech úkolů a cílů, včetně jejich podcílů a podúkolů, a následně byly ze seznamu vybrány ty, které jsou zásadní ke zjištění odpovědi na jednu z hlavních výzkumných otázek: Jak se Globální kompakt pro migraci a Cíle udržitelného rozvoje překrývají ve vybraných bodech, zaměřených na souvislost mezi migrací a rozvojem? Konkrétní úkoly a cíle z již uvedených dokumentů byly vybírány na základě dostatečně viditelných překryvů, byly vyhledávány jejich společné znaky, jejich odlišnosti, to, kde se nachází shoda či alespoň podobnost. Hlavním vodítkem při výběru byla klíčová slova, která se shodovala v dílčích cílech a úkolech. Klíčová slova, která byla vybrána, jsou například důstojná práce, zdraví, základní služby, rovnost, vzdělání, kvalifikace, spolupráce a partnerství.

Ke zjištění dostatečně viditelných překryvů jsem zvolila pět vybraných úkolů z Globálního kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci a ke každému z nich jsem přiřadila jeden cíl ze seznamu Cílů udržitelného rozvoje. Seznamy úkolů a cílů z analyzovaných dokumentů jsou uvedeny v tabulce v konkrétních kapitolách, které se jim věnují, dílčí podcíle jsou pak uvedeny v poslední kapitole této práce.

V celé práci označuji jednotlivé úkoly z Globálního kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci jako ÚKOLY a Cíle udržitelného rozvoje jako CÍLE. Dále jsou rozváděny také jednotlivé podúkoly a podcíle, ty jsou už hromadně označovány jako BODY.

- Úkol č. 6 „*Umožnit poctivý a etický nábor a zajištění podmínek zaručujících důstojnou práci*“ ve srovnání s cílem č. 8 „*Důstojná práce a ekonomický růst*“
- Úkol č. 15 „*Poskytnout migrantům přístup k základním službám*“ ve srovnání s cílem č. 3 „*Zdraví a kvalitní život*“
- Úkol č. 16 „*Umožnit migrantům dosáhnout plného začlenění a sociální soudržnosti*“, ve srovnání s cílem č. 10 „*Méně nerovností*“

- Úkol č. 18 „*Investovat do rozvoje dovedností a usnadnit vzájemné uznávání dovedností, kvalifikací a schopností*“ ve srovnání s cílem č. 4 „*Kvalitní vzdělání*“
- Úkol č. 23 „*Posílit mezinárodní spolupráci a globální partnerství pro bezpečnou, řádnou a legální migraci*“, ve srovnání s cílem č. 17 „*Partnerství ke splnění cílů*“

Zpracování dat pro tvorbu této bakalářské práce proběhlo pomocí literární rešerše primárně elektronických zdrojů, článků týkajících se tohoto tématu, výzkumných zpráv či studií. Dále byla využita odborná literatura jak v elektronické, tak v tištěné formě, která je dostupná v knihovně Univerzity Palackého v Olomouci. Použité zdroje jsou psány v českém či anglickém jazyce, v případě anglického jazyka jsem využívala vlastní překlad, v případě potřeby za pomoci slovníku. Všechny zdroje uvedené v práci jsou řádně citovány za textem. Pokud jde o hlavní zdroje celé práce, pro informace ohledně Cílů udržitelného rozvoje mi posloužily oficiální webové stránky *Organizace spojených národů* (OSN, UN) – angl. *United Nations*. Pro informace týkající se Globálních kompaktů o migraci a uprchlictví to byly oficiální webové stránky *Mezinárodní organizace pro migraci* (IOM) – angl. *International Organization for Migration* a Policy paper Veroniky Bílkové o Globálních kompaktech o migraci a uprchlictví. Dalšími sekundárními zdroji byly webové stránky *Ministerstva vnitra České republiky* (MV ČR) či mezinárodních organizací jako jsou například *Rozvojový program Organizace spojených národů* (UNDP) – angl. *United Nations Development Programme* či *Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky* (UNHCR) – angl. *United Nations High Commissioner for Refugees*.

1 Migrace

1. 1 Definice migrace

Migrace je dynamickým jevem, který má dopady na globální úrovni. Díky své komplexnosti se týká téměř všech států světa a má na ně jak společenské, politické, tak i ekonomické dopady. Migrace je fenomén, který existuje už od pradávna. Lidé se stěhují za lepšími podmínkami, ať už to jsou důvody ekonomické (například za lepší pracovní pozicí), důvody sociální (stěhování se za rodinou – např. v České republice žije mnoho přistěhovalců z Vietnamu, kdy prvotním impulzem byla migrace ekonomická, později se přidali i další členové rodin), také důvody politické (válečné konflikty či náboženské podněty) a v poslední řadě důvody environmentální (klimatická změna – povodně, sucho; přírodní katastrofy – tornáda, zemětřesení atd.) (IOM, 2019).

V literatuře se setkáváme s různými interpretacemi pojmu migrace, přičemž jednotná definice neexistuje. Výraz migrace pochází z latinského slova “migratio”, což znamená doslova stěhování nebo přemístění. Ministerstvo vnitra České republiky (2023) definuje migraci, jako *„přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje“* (MV ČR, 2023). Vorobyova definuje migraci jako pohyb obyvatel, který je spojený s překročením vnitřních a vnějších hranic správních a územních celků. Cílem je změna dočasného nebo trvalého pobytu na území z důvodů studijních či pracovních činností nehledě na faktory, které tomu předcházejí (Vorobyova, 2012). V dalších odstavcích se snažím objasnit základní pojmy a terminologii týkající se migrace.

Za migranta je podle definice IOM považován člověk, který se odstěhuje z místa svého obvyklého bydliště, ať už v rámci země nebo překročí státní hranice, dočasně nebo trvale, a to z různých důvodů. Tento termín zahrnuje řadu právně definovaných kategorií osob, jako jsou migrující pracovníci, tzn. osoby, jejichž konkrétní druhy pohybu jsou právně definovány. Dále jsou to například migranti, kteří jsou pašováni (cizinci bez oprávnění k pobytu), stejně jako ti, jejichž status nebo způsob pohybu nejsou podle mezinárodního práva specificky definovány, jako jsou mezinárodní studenti (IOM, 2019).

Cizinci, kteří svoji zemi opustili dobrovolně, aby zlepšili své ekonomické postavení, jsou dle Ministerstva vnitra České republiky označováni jako ekonomičtí migranti (MV ČR, 2023). Dle abecedy migrace zveřejněné na webu Migrace Online, jsou takto označováni lidé, kteří odcházejí do jiného státu bez toho, aniž by byli ohroženi na životě a očekávají zlepšení své životní úrovně, ekonomické situace nebo vzdělání. Zemi původu na rozdíl od uprchlíků neopouští proto, že by utíkali před přírodní katastrofou, válečným konfliktem nebo proto, že mají oprávněný strach z pronásledování (Migrace Online, 2015).

Naopak „*osoby, které mají opodstatněné obavy z pronásledování pro rasovou, národnostní nebo náboženskou příslušnost, pro příslušnost k určité sociální skupině nebo proto, že zastávají určité politické názory, pro které se nechtějí nebo nemohou vrátit do státu, ve kterém mají své státní občanství nebo do státu svého posledního trvalého pobytu*“, jsou podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků označováni jako uprchlíci (UNHCR, 2016). Úmluva o právním postavení uprchlíků nebo též Ženevská úmluva byla přijata 28. července 1951 na konferenci Organizace spojených národů v Ženevě a následně byl 31. ledna 1967 v New Yorku přijat Protokol týkající se právního postavení uprchlíků (UNHCR, 2016). Tento dokument mezinárodního práva definuje pojem uprchlík a jeho postavení v rámci státní ochrany a dále povinnosti států vůči uprchlíkům. Česká republika nato konkretizuje závazky vyplývající z úmluvy, a to především prostřednictvím zákona o azylu (Ošťadálová, 2017). Tito lidé, tedy uprchlíci se mnohdy nacházejí ve velmi nebezpečných situacích, a proto hledají ochranu v jiných zemích. Překračujíc hranice se stávají uprchlíky a mají přístup k pomoci států a dalších organizací, např. UNHCR. Za uprchlíky jsou uznáni právě proto, že je pro ně nebezpečné vrátit se domů. Člověk, který se považuje za uprchlíka a žádá o mezinárodní ochranu, je v době, kdy čeká na rozhodnutí, zda mu bude udělena, označován jako žadatel o mezinárodní ochranu (UNHCR, 2016). Mezinárodní ochrana je udělena buď ve formě azylu nebo doplňkové ochrany. Rozdíl mezi těmito dvěma formami ochrany je v tom, že pro udělení azylu je nutné nejen to, aby cizinci hrozilo závažné porušení jeho lidských práv, ale aby tato hrozba měla souvislost s jedním z pěti důvodů, kterými jsou rasa, náboženství, národnost, politický názor a příslušnost k určité sociální skupině. Pro udělení doplňkové ochrany se nepohlíží na to, z jakého důvodu hrozí člověku újma. Azyl se uděluje na dobu neurčitou, naopak doplňková ochrana je vždy časově omezena, nejčastěji se uděluje na jeden nebo dva roky. Po této době je přezkoumáno, zda důvody, pro které byla udělena, trvají. Pokud tomu

tak je, je její platnost prodloužena (Sládeková, 2019). Nově také bývá udělována dočasná ochrana vysídlených osob, kterou v této chvíli automaticky poskytuje Evropská unie uprchlíkům z Ukrajiny v reakci na vojenský konflikt na Ukrajině. Jedná se o starší právní nástroj, který byl přijat EU v roce 2001 a nyní byl znovu aktivován dne 4. března 2022 (Evropská unie, 2023).

V rámci migrace rozlišujeme přistěhování obyvatel do země, tzv. imigraci nebo vystěhování obyvatel ze země, tzv. emigraci. Pohyb obyvatel, který zahrnuje nejdříve emigraci a po určité době zpětnou imigraci do původní země, se označuje jako reemigrace (Baštecká et al., 2013).

Podstatným nástrojem úspěšné migrační politiky je proces integrace cizinců, do nějž vstupují jak cizinci, tak majoritní společnost. *„Cílem integrační politiky je podpořit integraci jako proces, který vede k bezproblémovému a oboustranně prospěšnému soužití cizinců a majority, k budování vědomí sounáležitosti a spoluodpovědnosti za společné soužití a vybudování vzájemně provázané a komunikující společnosti. Integrace cizinců je klíčová pro zachování sociální soudržnosti společnosti, pro její ekonomický, sociální i kulturní rozvoj“* (MV ČR, 2023).

Důležitým souvisejícím pojmem je také diaspora. Toto slovo je řeckého původu a odkazuje na rozptýlenost lidí po světě. Safran definuje diasporické komunity jako minoritní skupiny, které jsou rozptýleny z původního „střediska“, udržují v paměti vizi o své zemi původu a věří v to, že hostitelskou zemí nemohou být zcela přijati a v případě vhodných podmínek vidí domov předků jako místo případného návratu (Safran, 1999).

Důležitou charakteristikou ve vztahu migrace a rozvoje jsou remitence. IOM chápe remitence jako vícesměrné, dobrovolné a soukromé mezinárodní peněžní převody, které migranti provádějí individuálně nebo kolektivně lidem, s nimiž udržují blízké vazby (IOM, 2015). Jsou to prostředky, které migranti zasílají ze země, kde jsou zaměstnáni, do země svého původu. Remitence jsou jak na celostátní, tak na regionálních úrovních považovány za důležitý zdroj příjmu země (de Haas, 2010).

1. 2 Dělení migrace

Migraci obyvatelstva můžeme rozdělit do mnoha kategorií, podle toho, jakým způsobem probíhá a jaké zde působí faktory. Neexistuje přesné zařazení migrující osoby do dané kategorie, ale jednotlivé kategorie se mohou různě překrývat.

Pohyb obyvatelstva ovlivňují tzv. „push“ a „pull“ faktory. Push faktory, jsou takové, při kterých jsou dané osoby donuceny k přesunu. Patří mezi ně například ekonomická nestabilita, válečné střety, náboženské nerovnosti či zhoršování kvality životního prostředí. Pull faktory jsou osoby přitahovány do země díky lepší kvalitě života, ať už se týká lepší pracovní pozice, ekonomické a politické stability země nebo svobody lidského bytí.

Za zmínku také stojí pojmy „brain drain“ a „brain gain“, které s migrací bezpodmínečně také souvisí. Slovním spojením „brain drain“ označujeme v překladu do češtiny odliv mozků, tím se rozumí vyjádření úbytku či ztráty inteligenčního a intelektuálního potenciálu v důsledku migrace vysoce postavených a kvalifikovaných lidí za hranice jiného státu, než je jejich rodný (Sociologická encyklopedie, 2017). „Brain gain“ můžeme přeložit jako příliv mozků, je opačným jevem od pojmu „brain drain“, kdy dochází k přílivu vysoce kvalifikovaných osob do určitého státu.

1. 2. 1 Pracovní migrace

Migraci můžeme dělit podle motivací migrovat. Největší počet migrantů je celosvětově tvořen pracovními (ekonomickými) migranty. O migraci ekonomické, resp. pracovní hovoříme tehdy, když migranti putují z jedné země do druhé na místo výkonu práce (ILO, 2022). Pracovní migranti podporují svým know-how ekonomiky daných států, do kterých za prací přicházejí. V této kategorii můžeme ještě zmínit dočasnou a trvalou migraci. V případě, že osoba pendluje mezi zemí odkud pochází a zemí, kde vykonává práci, hovoříme o tzv. cirkulární migraci. Tato forma má mnoho výhod pro migranty samotné, pro země původu i pro hostitelské země („triple-win“). Ale negativní stránkou je, že díky zpřísnování imigračních politik lidé raději zůstávají v cílové zemi, z důvodu nejistoty, zda by se mohli později vrátit zpátky (Macková, Hesová, 2017).

1. 2. 2 Vnitřní a mezinárodní migrace

O vnitřní migraci se jedná, pokud se pohyb osob uskutečňuje v rámci uvnitř jednoho státu. Může se jednat například o migraci z venkova do měst, či z města na venkov. Zde se řadí tzv. *vnitřně vysídlené osoby* (IDPs) – angl. *Internally displaced persons*, což znamená, že dané osoby jsou nuceny opustit své místo pobytu, ale pouze vně státu, ve kterém pobývají, tudíž ne za hranice. Přestože mnohdy jsou nuceni opustit dané místo například z důvodu ozbrojeného konfliktu, porušování lidských práv nebo všeobecného násilí, zůstávají pod právní ochranou své země (UNHCR, 2019).

Druhým případem, během kterého dochází k překročení hranic a přesunu v rámci více států, než je jeden, je migrace mezinárodní (Macková, Hesová, 2017).

1. 2. 3 Dobrovolná a nucená migrace

Dobrovolná migrace je migrace, pro kterou se člověk rozhodně dobrovolně, bez toho, aniž by ho k ní nutily nějaké okolnosti (Številová, 2017).

Naopak nucená migrace je migrace, kdy je migrant donucen k přesunu v důsledku například válečného konfliktu, nevhodných klimatických podmínek, přírodních katastrof či stavebních prací na místě jejich pobytu na místo, kde bude mít lepší podmínky pro život (UNHCR, 2016). Může se také jednat o nucené přesídlování ku příkladu v důsledku etnických čistek.

1. 2. 4 Legální a nelegální migrace

Za legální migraci můžeme považovat přechodné pobyty nad 90 dnů a trvalé pobyty a s tím spojené procesy vydávání příslušných pobytových povolení. Legální migrace v podobě přechodného pobytu nad 90 dnů je podle MV ČR proces řízeného a státem kontrolovaného přistěhovalectví. Česká republika může imigraci regulovat prostřednictvím víz a pobytových oprávnění. Obecně tedy souvisí zejména s pracovní migrací a s migrací za účelem sloučení rodiny nebo studia. Je tedy v souladu s nastavenými nařízeními migrační politiky (MV ČR, 2022).

Zvláštním případem je migrace, která je označována jako nelegální. Je uskutečňována v rozporu s pravidly pro vstup na zvolené území, jehož daná osoba není občanem a nemá platné oprávnění k pobytu. Můžeme zde zařadit osoby, které se dostávají do jiných zemí prostřednictvím pašeráckých sítí, ale také např. pracovní migranty, kterým vypršelo vízum či nesplňují vízové podmínky. V tomto případě se jedná podle zákonů a pravidel stanovených jednotlivými státy a podle imigrační politiky EU.

Spojení „nelegální migrant“ je kritizováno mnoha lidskoprávními organizacemi s tím, že člověk nemůže být nelegální, navíc v sobě toto spojení nese silnou konotaci něčeho nezákonného. Implikuje, že migrace je kriminálním činem. Nabízí se používat termín cizinec bez oprávnění k pobytu (Brožová, 2022). V českých médiích se toto označení však objevuje běžně.

Nelegální migraci Ministerstvo vnitra ČR vnímá nejen jako neoprávněný vstup na území České republiky nebo jeho neoprávněné opuštění, ale také neoprávněný pobyt na území nebo pobyt v rozporu s účelem, pro který bylo vydáno pobytové oprávnění. Je to fenomén, který může v cílových zemích zásadním způsobem ohrozit vnitřní stabilitu a bezpečnost. Z tohoto důvodu, jsou opatření v oblasti výskytu nelegální migrace jedním ze zásadních témat řešených v rámci migrační politiky (MV ČR, 2022).

1. 2. 5 Environmentální migrace

Dle Duží a Stojanova (2017) je environmentální migrace proces, kdy lidé dočasně nebo trvale opouštějí své původní bydliště z důvodu závažného zhoršení stavu životního prostředí. Za hlavní příčiny environmentální migrace můžeme dle Duží a Stojanova (2017) označit:

- *přírodní katastrofy (záplavy, zemětřesení, hurikány, sopky)*
- *dlouhodobé přírodní změny výrazně ovlivněné člověkem (degradace půdy, změny srážkového režimu)*
- *nehody a průmyslové havárie (havárie jaderné elektrárny)*
- *rozvojové projekty (výstavba přehrad nebo zavlažovacích zařízení, výstavba dopravní infrastruktury, těžba přírodních zdrojů)*
- *ozbrojené konflikty a války (konflikty o vodní zdroje, o pastviny)*

2 Vztah migrace a rozvoje

Možnost pohybovat se z místa na místo je jednou ze základních lidských svobod. Může se jednat o pohyb vnitrostátní, pokud nejsou překročeny hranice daného státu, nebo mezinárodní, kdy dochází k překročení státních hranic.

Rozvoj je možné chápat několika způsoby. Existuje mnoho definic, Peet a Hartwick (2009) ve své knize *Theories of Development* uvádějí, že rozvoj z globálního pohledu znamená zajištění lepšího života pro všechny. Rozvoj je běžně spojován s ekonomickým růstem a odpovídá procesu změny nebo třídním a státním projektům zaměřeným na přeměnu národních ekonomik (The Dictionary of Human Geography, 2009). Světová komise pro životní prostředí a rozvoj OSN (WCED) definovala v roce 1987 trvale udržitelný rozvoj jako „rozvoj, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací naplňovat potřeby své“. Na konferenci OSN v Johannesburgu v roce 2002 byla zdůrazněna podstata trvale udržitelného rozvoje v zajištění rovnováhy třech základních pilířů – sociálního, ekonomického a environmentálního. Udržitelný rozvoj by měl probíhat mezi těmito pilíři vyváženě.

Největší rozvoj zkoumání vztahu mezi migrací a rozvojem můžeme zařadit do 2. poloviny 90. let minulého století. Důkazem je narůstající počet publikací v odborných časopisech a také obsah zpráv vydaných OSN na toto téma (Stojanov et al., 2011). V posledních letech se v kontextu evropských vnějších politik souvislost mezi migrací a rozvojem stala opět velmi aktuálním tématem. Mezi evropskými politiky jsou úvahy o „řešení příčin migrace“ jednou z nejčastěji opakovaných frází (Jungwirth, 2019).

Mezi podstatné důvody stoupajícího zájmu o vzájemný vztah mezi migrací a rozvojem patří zejména stoupající množství zasílaných remitencí, které významně překračují například *Oficiální rozvojovou spolupráci (ODA)* – angl. *Official development assistance*, zčásti také *Přímé zahraniční investice (FDI)* – angl. *Foreign Direct Investment*, rostoucí absolutní počty imigrantů a stárnoucí původní obyvatelstvo v zemích ekonomicky rozvinutých (Stojanov et al., 2011). Migrace ovlivňuje rozvoj jak v zemích původu migrantů, tak rozvoj v zemích hostitelských.

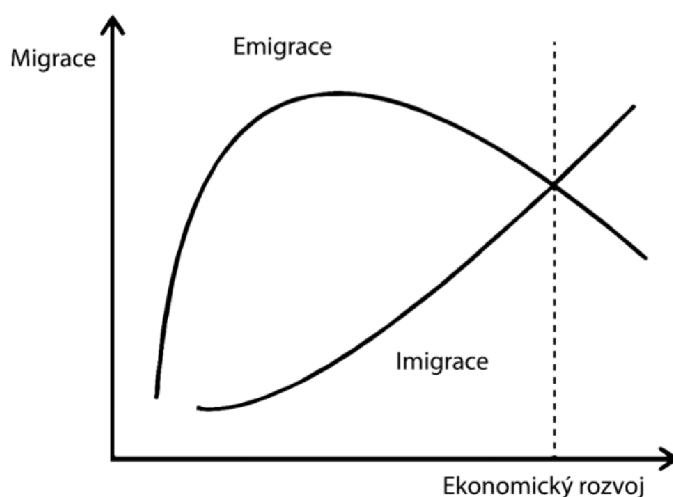
O tom, zda lidé budou migrovat nebo ne, rozhoduje mnoho faktorů. Vyspělost daného státu a situace v zemi ovlivňuje to, zda budou lidé přicházet nebo odcházet. Mezi faktory, které nutí lidi migrovat, patří bezpečnostní situace v zemi, válečné konflikty, porušování lidských

práv i přírodní katastrofy. Roli hraje také osobní motivace, možnosti vzdělávání, zaměstnání a to, zda budou naplněny podmínky dobrého života. Mnohého může být dosaženo dobrým nastavením migračních politik zemí tak, aby přinesla nějaké benefity všem.

Existuje mnoho studií, které dokazují, že v krátkodobém horizontu rozvoj migraci de facto posiluje. Nejchudší lidé odcházejí do nejbližšího místa ve vlastní zemi, kde mají lepší podmínky pro život, nebo zůstávají v zemích regionu. Na daleké cesty nemají dostatek finančních prostředků (IOM, 2019). Vztah úrovně migrace a rozvoje znázorňuje Obrázek 1. S rostoucím příjmem mají obyvatelé více možností ke vzdělání, migrace se pro mnohé stává přitažlivou, protože místní pracovní trh není schopen uspokojit poptávku po lepších pracovních místech (Martin-Shields et al., 2017). Emigrace začne klesat v momentě, kdy se země přesune do kategorie zemí s vyššími příjmy dle klasifikace Světové banky (WB – angl. World Bank). WB dělí země podle příjmu na osobu do čtyř skupin (2022):

- země s nízkým příjmem (*low income countries*): < 1085 \$
- země s nižším středním příjmem (*lower-middle income countries*): 1086 – 4 255 \$
- země s vyšším středním příjmem (*upper-income countries*): 4 256 – 13 205 \$
- země s vysokým příjmem (*high income countries*): > 13 205 \$

Obrázek 1: Vztah migrace a ekonomického rozvoje, tzv. "migrační hrb"

Zdroj: De Haas, 2010, upraveno autorkou

Za velmi účinný prostředek rozvoje ekonomicky chudých zemí, zejména venkovských oblastí, jsou považovány remitence. Migrace a remitence mohou napomáhat ke snížení chudoby obyvatel v křehkých regionech několika způsoby:

- *investice do půdy,*
- *nákup zemědělských vstupů s cílem používat efektivnější kultivační metody a dosáhnout vyšších výnosů,*
- *investice do zemědělských strojů a zařízení,*
- *investice do vzdělání,*
- *investice do majetku, s cílem generování zisku v místě bydliště, mimo zemědělský sektor, například zakoupením obchodu (Ellis, 2003).*

K rozvoji přispívají také remitence, které jsou tzv. spotřebovány. Podílejí se na zvyšování blahobytu jejich příjemců s určitým rozvojovým dopadem na lokální úrovni. V Asii jsou to právě remitence spotřebované za služby a domácí zboží, které lokálnímu průmyslu a ekonomikám zdrojových zemí migrace poskytují důležité impulsy (Stahl a Arnold, 1986).

Podle de Haase má vztah mezi migrací a rozvojem sklon k zanedbávání poznatků, které vyplynuly z předchozích výzkumů a politických zkušeností. Tvrdí, že zde existuje tendence zkoumat příčiny a dopady migrace odděleně od obecnějších procesů sociálních a ekonomických změn. Migraci bychom měli vidět jako proces, který je součástí transformačních procesů, ztělesněných v pojmu rozvoj, ale také má svou vnitřní a soběstačnou dynamiku (de Haas, 2010). Konkrétní debaty o migraci a rozvoji se vyvinuly spíše odděleně od obecné migrační teorie. Migrační teorie nenabízejí konkrétní pohledy na povahu dopadů migrace na rozvoj ve vysílajících společnostech, natož na rozdílnost těchto dopadů. Proto je nutné zasadit specifickou debatu o migraci a rozvoji do širší perspektivy sociální a migrační teorie (de Haas, 2010). Massey a kolektiv tvrdí, že je možné kombinovat a integrovat různé teoretické pohledy na migraci (Massey et al., 1993, 1998). Kombinace odlišných teoretických perspektiv je ale velmi problematická. Kuhn konstatuje, že zastánci různých perspektiv jsou „z odlišných světů“, a proto každý posuzuje jiná kritéria podle vlastního uvážení. Každé paradigma má tedy tendenci splňovat kritéria, která si pro sebe stanoví jejich posuzovatel, a proto mohou odmítat samotnou definici problému (Kuhn, 1962). Kvůli tomuto problému tedy neexistují žádná

objektivní vědecká kritéria, podle nichž by bylo možné zkoumat vztah konkurenčních paradigmat, v tomto případě vztah migrace a rozvoje (de Haas, 2010).

3 Globální kompaky o uprchlících a migraci

V prosinci 2018 byly v rámci OSN přijaty dva dokumenty, které se věnují problematice migrace a uprchlictví. Jedná se o Globální kompakt o uprchlících a o Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci, kterému se věnuji podrobněji v dalších kapitolách a provádím jeho analýzu s Cíli udržitelného rozvoje. Tyto dokumenty jsou právně nezávazné, ale pro řešení migrace velmi důležité. Přijetí těchto dokumentů se mělo stát jakýmsi prvotním námětem pro spolupráci států, vlád, organizací, ale také jednotlivců, k řešení bezpečného prostředí pro migraci. Ke vzniku obou dokumentů přispěla migrační krize do Evropy v letech 2015 až 2016, která souvisela s občanskou válkou v Sýrii a nástupem tzv. Islámského státu (Bílková, 2019).

Předstupněm přijetí těchto dvou dokumentů se stalo přijetí *Newyorské deklarace pro migranty a uprchlíky* – angl. *New York Declaration for Refugees and Migrants*, v roce 2016.

Pro dokumenty věnující se obdobné problematice byl název Globální kompakt použit již v minulosti. Šlo především o *Globální kompakt OSN* – angl. *UN Global Compact*, z roku 1999. Jeho cílem bylo podporovat adekvátní praktiky v podnikatelské sféře a sdílení nových zkušeností v deseti základních principech v oblasti lidských práv, pracovních podmínek, životního prostředí a korupce. Tento kompakt byl vydán generálním tajemníkem OSN bez přímé účasti států, zatímco na dnešních kompaktech se podílejí státy a mají mezistátní povahu. Přijetím se země zavazují ke spolupráci v oblasti řešení migrační a uprchlické krize (Bílková, 2019).

3. 1 Globální kompakt o uprchlících

Předstupněm přijetí Globálního kompaktu o uprchlících sice byla Newyorská deklarace, ale zároveň zde bylo i několik paralelních procesů, díky kterým tento dokument mohl vzniknout. Uprchlíky kompakt může především stavět na mezinárodněprávním azylovém rámci, který byl desítky let budován, představuje ho Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1961 a Protokol z roku 1967 (Jungwirth, 2019). Tím, že členské státy OSN přijaly Newyorskou deklaraci pro migranty a uprchlíky, převzaly mnoho závazků ke zlepšení řešení otázek lidské mobility. V souvislosti s tímto se jednalo o dva důležité kroky, které posílily poskytování ochrany uprchlíkům. Prvním krokem bylo přijetí komplexního rámce pro reakci

na uprchlickou krizi (CRRF – Comprehensive refugee response framework). Tento rámec měl stanovit škálu opatření, která by měla mezinárodní společenství přijímat v reakci na rozsáhlé uprchlické krize v průběhu celého cyklu vysídlení, od vstupu a přijetí až po naplňování trvalých potřeb a hledání řešení. Druhým krokem bylo úsilí o přijetí uprchlického kompaktu v roce 2018 (UNHCR, 2019). Dne 17. prosince 2018 byl Valným shromážděním OSN uprchlický kompakt přijat 181 státy, kdy dvě země hlasovaly proti – Maďarsko a USA, a tři státy se zdržely hlasování – Eritrea, Libérie a Libye. Česká republika se také zapojila a hlasovala pro přijetí tohoto dokumentu. Na jeho tvorbě se převážně podílel Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. V dokumentu jsou vytyčeny čtyři cíle, které by měly být naplněny.

Jedná se o:

- zmírnění tlaku na hostitelské země,
- zvýšení soběstačnosti uprchlíků a tím i budování jejich nezávislosti na humanitární pomoci,
- rozšíření a posílení přístupu k řešení situace uprchlíků k přesídlovacím programům za účasti třetích zemí,
- podporu zlepšení podmínek v zemi původu, jež by umožnily bezpečný a důstojný návrat (Bílková, 2019; Jungwirth, 2019).

3. 2 Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci

Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci byl projednáván na mezinárodní konferenci v Marrákeši ve dnech 10. a 11. prosince 2018 a následně 19. prosince 2018 přijat. Byl odhlasován Valným shromážděním OSN pouhými 152 hlasy pro. Pět států, mezi které se řadí Česká republika, Izrael, Maďarsko, Polsko a USA, bylo proti. Hlasování se zdrželo dvanáct zemí – Alžírsko, Austrálie, Bulharsko, Chile, Itálie, Libye, Lichtenštejnsko, Lotyšsko, Rakousko, Rumunsko, Singapur a Švýcarsko (Bílková, 2019).

Hlavními body tohoto nástroje je zajištění bezpečné, řízené a legální migrace a omezení případů negativní stránky nelegální migrace. Dokument obsahuje 23 cílů, které by měly být plněny jednotlivými zeměmi za využití mezinárodní spolupráce. Každý úkol je definován obecným závazkem. Následují konkrétní opatření, díky kterým by měl být závazek naplněn (UNHCR, 2018).

Seznam úkolů pro bezpečnou, řízenou a legální migraci byl převzat z policy paperu Veroniky Bílkové (2019) vydaného Ústavem mezinárodních vztahů. Jednotlivé úkoly obsahují také velmi podrobné související podúkoly, které zde nezmiňuji, ale při provádění analýzy byly také řádně prostudovány.

Tabulka 1: Seznam úkolů pro bezpečnou, řízenou a legální migraci

1.	Shromáždit a využít přesné a členěné údaje jako základ pro politiku opírající se o důkazy.
2.	Omezit nepříznivé spouštěcí mechanismy a strukturální faktory, které nutí lidi opouštět zemi jejich původu.
3.	Poskytovat přesné a včasné informace ve všech fázích migrace.
4.	Zajistit, aby všichni migranti měli průkaz totožnosti a odpovídající dokumenty.
5.	Zvýšit dostupnost a pružnost cest pro legální migraci.
6.	Umožnit poctivý a etický nábor a zajištění podmínek zaručujících důstojnou práci.
7.	Reflektovat a omezit zranitelnost v rámci migrace.
8.	Zachránit životy a vyvinout koordinované mezinárodní úsilí v oblasti i pohřešovaných migrantů.
9.	Posílit mezinárodní reakci na pašování migrantů.
10.	Předcházet, potlačovat a vykořenit obchodování s lidmi v rámci mezinárodní migrace.
11.	Spravovat hranice integrovaným, bezpečným a koordinovaným způsobem.
12.	Posílit jistotu a předvídatelnost migračních postupů týkajících se screeningů, posuzování a postoupení věcí.
13.	Používat detenci migrantů jako poslední možnost a usilovat o alternativy.
14.	Zlepšit konzulární ochranu, pomoc a spolupráci v průběhu celého cyklu migrace.

15.	Poskytnout migrantům přístup k základním službám.
16.	Umožnit migrantům dosáhnou plného začlenění a sociální soudržnosti.
17.	Odstranit všechny formy diskriminace a podporovat veřejný diskurz o migraci, který by byl založený na důkazech.
18.	Investovat do rozvoje dovedností a usnadnit vzájemné uznávání dovedností, kvalifikací a schopností.
19.	Vytvořit podmínky pro migranty a diaspory, aby plně přispívali k udržitelnému rozvoji ve všech zemích.
20.	Podporovat rychlejší, bezpečnější a levnější převod pracovních příjmů a posílit finanční začlenění migrantů.
21.	Spolupracovat při zajišťování bezpečného a důstojného návratu, znovupřijetí a udržitelné reintegrace migrantů v zemi původu.
22.	Zavést mechanismy umožňující přenositelnost nároků na sociální zabezpečení a získané výhody.
23.	Posílit mezinárodní spolupráci a globální partnerství pro bezpečnou, řádnou a legální migraci.

Zdroj: (Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci, 2018) překlad Veronika Bílková 2019, Policy paper pro Globální kompakty o migraci a uprchlictví

4 Cíle udržitelného rozvoje

Cíle udržitelného rozvoje představují rozvojový program, který je platný v období od roku 2015 do roku a na splnění by se mělo pracovat do roku 2030 a navazují na *Rozvojové cíle tisíciletí* (MDGs) – angl. *Millennium Development Goals*. V případě plnění MDGs, konkrétněji jejich osmi hlavních cílů a dalších 21 podcílů, v letech 2000–2015, došlo k výraznému pokroku, co se týká mezinárodní rozvojové spolupráce, ale také zlepšení kvality života nejen v rozvojových zemích, ale bohužel nedošlo k jejich úplnému naplnění, a proto byl vytvořen další koncept udržitelného rozvoje s názvem Cíle udržitelného rozvoje nebo také Agenda 2030 (OSN, 2022).

Tato Agenda byla projednávána už od roku 2012 na Konferenci OSN o udržitelném rozvoji v Riu de Janeiro. Oficiálně byla schválena Valným shromážděním OSN 25. září 2015 v New Yorku v dokumentu s názvem *Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030* (*Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*) (OSN, 2015).

SDGs přicházejí s návrhem, jak řešit vymýcení extrémní chudoby, boj s nerovností, jak na ochranu před klimatickou změnou, jak zlepšit podmínky a kvalitu života pro všechny lidi na světě. Obsahují 17 hlavních cílů a ke každému z nich dalších pět až deset podcílů.

4. 1 Seznam Cílů udržitelného rozvoje (SDGs)

Seznam Cílů udržitelného rozvoje byl převzat z internetového zdroje OSN pro Českou republiku. Je zde uvedeno 17 hlavních cílů, které jsou stanoveny pro naplnění Agendy 2030. Jednotlivé cíle mají také konkrétní podcíle, které zde nezmiňuji, ale byly řádně prostudovány a u vybraných byla prováděna analýza, potřebná ke zpracování této práce.

Tabulka 2: Seznam Cílů udržitelného rozvoje

1.	Konec chudoby	Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě.
2.	Konec hladu	Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství.
3.	Zdraví a kvalitní život	Zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku.
4.	Kvalitní vzdělání	Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny.
5.	Rovnost mužů a žen	Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení žen a dívek.
6.	Pitná voda, kanalizace	Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi.
7.	Dostupné a čisté energie	Zajistit přístup k cenově dostupným spolehlivým, udržitelným a moderním zdrojům energie pro všechny.
8.	Důstojná práce a ekonomický růst	Podporovat trvalý, inkluzivní a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny.
9.	Průmysl, inovace a infrastruktura	Vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci a inovace.
10.	Méně nerovností	Snížit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi.

11.	Udržitelná města a obce	Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce.
12.	Odpovědná výroba a spotřeba	Zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu.
13.	Klimatická opatření	Přijmout bezodkladná opatření na boj se změnou klimatu a zvládnání jejích dopadů.
14.	Život ve vodě	Chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje pro zajištění udržitelného rozvoje.
15.	Život na souši	Chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelně hospodařit s lesy, potírat rozšiřování pouští, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity.
16.	Mír, spravedlnost a silné instituce	Podporovat mírové a inkluzivní společnosti pro udržitelný rozvoj, zajistit všem přístup ke spravedlnosti a vytvořit efektivní, odpovědné a inkluzivní instituce na všech úrovních.
17.	Partnerství ke splnění cílů	Oživit globální partnerství pro udržitelný rozvoj a posílit prostředky pro jeho uplatňování.

Zdroj: (osn.cz, Cíle udržitelného rozvoje) upraveno autorkou

5 Analýza dokumentů

V této kapitole je prováděna analýza vybraných úkolů z dokumentu Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci a vybraných Cílů udržitelného rozvoje. Je zde analyzováno, jak spolu tyto body souvisí, zda mohou SDGs přispívat k bezpečné migraci a jejich překryvy.

Informace jsou čerpány z oficiálního znění Globálního kompaktu o bezpečné, řízené a legální migraci a z dokumentu Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, jehož součástí jsou také Cíle udržitelného rozvoje.

Jak již bylo uvedeno v kapitole Cíle a metody, slovem ÚKOL označují vybrané body z Globálního kompaktu o bezpečné, řízené a legální migraci a slovem CÍL vybrané body z Cílů udržitelného rozvoje.

5. 1 Úkol č. 6 ve srovnání s cílem č. 8

Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci úkol č. 6 – **„Umožnit poctivý a etický nábor pracovníků a zajistit podmínky zaručující důstojnou práci“**, ve srovnání s Cílem udržitelného rozvoje č. 8 – **„Důstojná práce a ekonomický růst“**.

Globální kompakt se v úkolu č. 6 snaží usnadnit migrantům začlenit se do společnosti formou etického a spravedlivého náboru do zaměstnání. Snaží se zajistit důstojnou práci s cílem maximalizovat přínos společnosti a ekonomikám jak původních, tak cílových zemí. Aby bylo možné realizovat tento cíl, je potřeba mnoha aktivit. Jednou z hlavních je zajistit důstojné zacházení s pracovníky a omezit nucenou práci. Taktéž jde o zlepšení právních předpisů náborových agentur, které mnohdy nepostupují podle daných pravidel, aby nedocházelo k účtování náborových poplatků s cílem zabránit dluhovému otroctví či nucené práci. Dalším z důležitých bodů je vytvořit partnerství se všemi zúčastněnými stranami. Mezi zúčastněné strany řadíme zaměstnavatele, organizace a odbory a v neposlední řadě migrující pracovníky. Cílem je všem zúčastněným zajistit platné pracovní smlouvy a veškeré informace s nimi spojené, a to vše v jazyce, kterému rozumí, aby byli schopni správně chápat povinnosti, které se jich samotných týkají.

Jedním z dalších důležitých kroků k naplnění těchto záměrů, je zabránit porušování základních lidských práv a svobod, v tomto případě se jedná zejména o nucenou a dětskou

práci, vykořisťování, vydírání či otroctví. Ačkoliv i přes to, že otroctví jako takové bylo již ve všech zemích světa úředně zakázáno, bohužel nebylo úplně zrušeno a neustále tato skutečnost ve světě existuje. Miliony lidí po celém světě jsou nuceny vykonávat činnosti a práci kterou nechtějí a nebo za ni nejsou dostatečně odměňováni. Existuje mnoho podob moderního otroctví, můžeme zde zařadit například dlužní otroctví, dědičné otroctví, dětské otroctví, obchod s lidmi nebo také zneužívání migrující pracovní síly a v neposlední řadě nucené práce (Poremská, 2016). *Mezinárodní organizace práce (ILO) – angl. International Labour Organization*, spolu s IOM a iniciativou *Walk Free*, což je nezávislá mezinárodní organizace pro lidská práva, ve svém reportu z roku 2022 uvádí, že k roku 2021 žilo na světě necelých 50 milionů lidí (přesněji 49,6 mil.) v moderním otroctví, z toho 27,6 milionů osob se týkaly nucené práce a 22 milionů nucené sňatky. V oblasti nucených prací je většina, tedy 17,3 mil. osob vykořisťováno v soukromém sektoru, 6,3 mil. v nuceném sexuálním využívání a 3,9 mil. v nucené práci uložené státem. Tento report také uvádí, že nejvíce ohroženými skupinami jsou ženy a dívky a také děti. Ženy a dívky tvoří 4,9 mil. osob v nuceném sexuálním využívání a 12 % všech nuceně nasazených jsou děti, více než polovina těchto dětí jsou oběťmi sexuálního zneužívání. Asie a Tichomoří jsou světovými oblastmi, kde se nachází nejvyšší počet osob vykonávajících nucené práce, tato skupina lidí tvoří 15,1 milionů (ILO, IOM, Walk Free, 2022). Sekce moderního otroctví je součástí Rady pro lidská práva, jejím hlavním cílem pro snižování osob v otroctví je informovat o moderním otroctví, s tím je také spojeno školení humanitárních pracovníků či policie, efektivně reagovat na zprávy o porušování lidských práv a doporučovat kroky k eliminaci otroctví. Další výzvou je ochrana žen a dětí při ozbrojených konfliktech, aby se nestaly oběťmi obchodu s lidmi. Je tedy zřejmé, že hlavním cílem k eliminaci otroctví je nejen přijímání nových dokumentů, ale hlavně jejich aplikace (Poremská, 2016).

Cíle udržitelného rozvoje ve svém cíli č. 8 zdůrazňují důstojnou práci pro všechny, a tudíž se to týká také migrujících osob. Snaží se dosáhnout vyšší ekonomické úrovně produktivity pomocí technologického rozvoje a inovací se zaměřením na vysoký podíl lidské práce. Chce podporovat politiky, které jsou orientované na rozvoj, které vytvářejí důstojná pracovní místa. Do roku 2030 chce dosáhnout plné a produktivní zaměstnanosti, ve které budou zařazeni jak muži, tak i ženy a rovněž osoby se zdravotním postižením. Velmi důležitým bodem je podcíl 8.7, který vyzývá k nutnosti skoncovat s otroctvím a obchodování s lidmi a dosáhnout do roku 2025 odstranění veškeré dětské práce ve všech jejích formách. Dalším

z bodů je chránit práva a podporovat bezpečné pracovní podmínky pro všechny pracující, a to se týká i pracujících migrantů.

Oba dokumenty tedy řeší podobné výzvy, snaží se zajistit, aby měli pracovníci zajištěné důstojné a spolehlivé pracovní podmínky a práci, která jim umožní uživit sebe a své rodiny a zlepšit tak svou kvalitu života. Oba dokumenty také zohledňují vztah mezi prací a hospodářským růstem. Zároveň se snaží zabránit diskriminaci a zajistit ochranu a bezpečnost zaměstnanců. Je tedy zřejmé, že úkol č. 6 se úzce dotýká cíle č. 8 a pomáhá jej dosáhnout.

5. 2 Úkol č. 15 ve srovnání s cílem č. 3

Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci úkol č. 15 – „**Poskytnout migrantům přístup k základním službám**“, ve srovnání s cílem udržitelného rozvoje č. 3 – „**Zdraví a kvalitní život**“.

V úkolu č. 15 Globálního kompaktu se státy zavazují k zajištění bezpečného přístupu k základním službám pro všechny migranty. Jakékoli rozdílné zacházení má být podloženo zákony a sledovat legitimní cíle v souladu s mezinárodními lidskými právy. Důležitou roli zde hraje, aby bylo na migranty nahlíženo jako na osoby, které jsou součástí cílového státu, bez ohledu na jejich rasu, barvu pleti, pohlaví, jazyk, náboženství nebo zdravotní omezení. Taktéž zde platí poskytování relevantních informací v jazyce, kterému rozumí. Je potřeba začlenit zdravotní potřeby migrantů do vnitrostátních a místních politik a plánů v oblasti zdravotní péče, například posílením kapacit pro poskytování služeb, usnadněním cenově dostupného a nediskriminačního přístupu, snížením komunikačních bariér a školením poskytovatelů zdravotních služeb, aby se celkově podpořilo fyzické a duševní zdraví migrantů a komunit. Tento bod kompaktu odkazuje na doporučení uvedená v dokumentu *WHO Framework of Priorities and Guiding Principles to Promote the Health of Refugees and Migrants*, který se zabývá zlepšením zdraví uprchlíků a migrantů. Ti jsou často vystaveni většímu riziku zdravotních problémů v důsledku mnoha faktorů, jako jsou dlouhé a nebezpečné cesty, sociální a ekonomické vyloučení či nedostatečný přístup ke zdravotní péči. Mezi priority uvedené v reportu WHO patří ochrana a zlepšení zdraví žen, dětí a dospívajících žijících v prostředí ovlivněném migrací. Prioritou by mělo být poskytování základních zdravotnických služeb, zejména informace o sexuálním a reprodukčním zdraví a službách, péče o zdraví matek

včetně pohotovostních porodnických služeb, prenatální a postnatální péče, řešení sexuálně přenosných nemocí včetně HIV, stejně jako podpora aktivit v oblasti zdraví dětí.

Cíl udržitelného rozvoje č. 3 se soustředí na snížení míry mateřské úmrtnosti a zabránění úmrtím novorozenců a dětí mladších pěti let, jimž je možné předejít. Cílí na ukončení epidemie AIDS, tuberkulózy, malárie a zanedbávaných tropických nemocí a boji proti hepatitidě, vodou přenášeným nemocem a ostatním přenosným i nepřenositelným nemocem. Chce dosáhnout zajištění přístupu ke kvalitní základní zdravotní péči a základním léčivům a očkovacím látkám pro všechny. Dalším bodem je zvýšení financování zdravotnictví a nábor, rozvoj a školení pracovníků ve zdravotnictví v rozvojových zemích.

V GCM a SDGs nalezneme shodu na zajištění zdraví, zvyšování jeho kvality pro všechny a zajištění všeobecného přístupu k základním zdravotnickým službám. Dále se shodují v posílení kapacit a školeních pro poskytovatele a pracovníky zdravotních služeb. Dokument WHO, na nějž GCM odkazuje, zdůrazňuje potřebu ochrany a podpory zdraví žen, dětí a dospívajících a odpovídá tak cíli č. 3, který se zaměřuje na snížení míry mateřské úmrtnosti a zabránění úmrtím novorozenců a dětí mladších pěti let. Oba dokumenty zmiňují zaměření na konkrétní nemoci jako je HIV, tuberkulóza, malárie a také duševní zdraví.

5. 3 Úkol č. 16 ve srovnání s cílem č. 10

Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci úkol č. 16 – „**Umožnit migrantům dosáhnout plného začlenění a sociální soudržnosti**“, ve srovnání s cílem udržitelného rozvoje č. 10 – „**Méně nerovností**“.

Státy se v úkolu č. 16 GCM zavazují podporovat inkluzivní a soudržné společnosti. Cílem je umožnit migrantům, aby se stali aktivními členy společnosti a mohli se tak podílet na sociálním životě v zemi určení. Státy chtějí podporovat angažovanost komunit v přijímacích zemích a zajistit, aby se migrantů týkala všechna práva, ale také povinnosti vůči sobě navzájem, včetně dodržování vnitrostátních zákonů. Dále chtějí minimalizovat rozdíly ve společnosti a poukázat na to, že plně integrované migrující osoby mají lepší pozici podílet se na tvorbě společností než ti, kteří k tomu nemají uzpůsobené podmínky.

Cíl udržitelného rozvoje č. 10 se snaží posílit a podporovat sociální, ekonomické i politické začleňování všech, tedy i migrantů, bez ohledu na jejich věk, pohlaví, rasu či

náboženské vyznání. Chce docílit rovných příležitostí a snížení nerovností prostřednictvím odstraňování diskriminačních zákonů a podporou vhodných předpisů a postupů. Chce usnadnit řízenou, bezpečnou a zodpovědnou migraci, která zahrnuje uplatňování dobře řízených migračních politik. Má za cíl podporovat oficiální rozvojovou pomoc a finanční toky zahrnující přímé zahraniční investice do nejméně rozvinutých zemí. Rovněž chce do roku 2030 snížit transakční náklady na převody remitencí migrantů, a to na méně než 3 %. Tento cíl se zaměřuje na snižování nerovností mezi různými sociálními skupinami, zlepšení přístupu ke vzdělání, zdravotní péči a ekonomickým příležitostem, stejně jako na podporu sociální soudržnosti a inkluze.

Zatímco úkol č. 16 v rámci GCM směřuje k tomu, aby bylo migrantům umožněno dosáhnout plného začlenění a sociální soudržnosti v cílové společnosti, cíl udržitelného rozvoje č. 10 se snaží řešit nerovnosti a diskriminaci nejen na úrovni migrantů, ale napříč společnostmi v celém světě.

5. 4 Úkol č. 18 ve srovnání s cílem č. 4

Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci úkol č. 18 – **„Investovat do rozvoje dovedností a usnadnit vzájemné uznávání dovedností, kvalifikací a schopností“** ve srovnání s cílem udržitelného rozvoje č. 4 – **„Kvalitní vzdělání“**.

Cílem tohoto úkolu GCM je investovat do technologií a digitalizace, která usnadňují uznávání dovedností, kvalifikací a kompetencí migrantů. Zaměřuje se na dostupnost kvalitního vzdělání pro všechny, aby měli možnost vykonávat své povolání podle příslušné kvalifikace. Uznávání kvalifikací migrantů může být ale poněkud složité, jelikož neexistují jednotná pravidla pro jejich schvalování. Uznání vzdělání, či kvalifikace migranta se dělí na profesní a akademické. Dle Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je uznání odborné kvalifikace nezbytným předpokladem pro výkon regulovaného povolání v případě, že daná kvalifikace byla získána v jiném státě, který je členem Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo ve Švýcarsku. Výsledkem procesu profesního uznávání kvalifikací je rozhodnutí, zda má dotyčná osoba dostatečné znalosti a schopnosti k výkonu konkrétního povolání nebo činnosti (MŠMT, 2019). Akademické uznání kvalifikace můžeme chápat jako uznávání diplomů, kvalifikací nebo studijních programů vykonaných v jiném státě. Tento úkol číslo 18 se dále snaží podporovat rozvoj migrujících osob a uzpůsobovat jejich zaměstnatelnost na formálních

tržích práce v přijímací zemi a v zemi původu v případě návratu a také zajistit důstojnou práci v rámci pracovní migrace.

Cíl udržitelného rozvoje č. 4 se soustředí na zajištění kvalitního rozvoje pro všechny již v raném dětství a na to, aby měly všechny děti možnost dokončit základní vzdělání. Chce zajistit rovný přístup k dostupnému vzdělání pro všechny a zvýšit počet mladých a dospělých, kteří mají příslušné dovednosti včetně technických a odborných, které budou předpokladem pro zaměstnání, důstojné pracovní zařazení a pro podnikání. Dále cílí na eliminaci genderových nerovností ve vzdělávání a zajištění odborné přípravy pro znevýhodněné, zejména pro osoby se zdravotním postižením, původní obyvatelstvo či ohrožené děti. Všichni studenti by měli získat znalosti a dovednosti potřebné k podpoře udržitelného rozvoje, mimo jiné prostřednictvím vzdělávání o udržitelném rozvoji a trvale udržitelném způsobu života, o lidských právech, genderové rovnosti, dále pomocí podpory kultury míru a nenásilí, globálního občanství i docenění kulturní rozmanitosti. Cílem je zvýšit počty kvalifikovaných učitelů, a to i prostřednictvím mezinárodní spolupráce pro vzdělávání učitelů v rozvojových zemích (GCM, 2018).

Úkol č. 18 v rámci GCM se soustředí na podporu rozvoje dovedností a uznávání kvalifikací a schopností migrantů, což napomáhá jejich integraci do nové společnosti. Cíl udržitelného rozvoje č. 4 se snaží zajistit, aby všechny děti měly přístup ke kvalitnímu vzdělání, aby se dospělí mohli neustále učit a rozvíjet své dovednosti, zaměřuje se tedy na zajištění všeobecného přístupu ke vzdělání a zlepšení jeho kvality. Podporou uznávání kvalifikací a zvyšování příslušných dovedností, tedy oba dokumenty podporují začlenění na trh práce, důstojné pracovní zařazení a podnikání. Dále můžeme v obou dokumentech nalézt trend, který poukazuje na důležitost mezinárodní spolupráce a budování partnerství.

5. 5 Úkol č. 23 ve srovnání s cílem č. 17

Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci úkol č. 23 – **„Posílit mezinárodní spolupráci a globální partnerství pro bezpečnou, řádnou a legální migraci“** ve srovnání s cílem udržitelného rozvoje č. 17 – **„Partnerství ke splnění cílů“**.

Státy se úkolem č. 23 GCM zavazují, že se budou při naplňování cílů stanovených v GCM prostřednictvím mezinárodní spolupráce podporovat, a že budou řešit výzvy, kterým čelí nízko

příjmové země a budou maximalizovat účinnost a dopad mezinárodní rozvojové spolupráce. Dále chtějí zvýšit spolupráci všech příslušných zúčastněných stran s cílem urychlit realizaci Agendy 2030 v zemích, odkud lidé systematicky utíkají z důvodů chudoby, nezaměstnanosti, změny klimatu a katastrof. Dle UNHCR (2023) pochází 72 % uprchlíků pouze z pěti zemí – Sýrie, Venezuely, Ukrajiny, Afghánistánu a Jižního Súdánu. Jako důležité je vnímáno také zapojení místních orgánů a začlenění jejich priorit do rozvojových strategií.

Cíl udržitelného rozvoje č. 17 se zaměřuje na to, aby vyspělé země plně realizovaly své závazky v rámci ODA, a to poskytnout 0,7 % svého HND rozvojovým zemím. ODA je způsob vládní podpory rozvojových zemí v oblastech ekonomických, sociálních, politických a environmentálních a zaměřuje se na hospodářský rozvoj a blahobyt rozvojových zemí. Česká republika bohužel za svými závazky zaostává, celkový podíl ODA zůstává na 0,13 %, oproti mezinárodně stanovenému cíli 0,7 % a cíli zemí EU 0,33 % (OECD, 2022).

Oba tyto dokumenty se v těchto vybraných bodech shodují v tom, že jako klíč k úspěšnému plnění všech závazků a cílů vidí společnou mezinárodní spolupráci a globální partnerství. Při dodržování a plnění těchto cílů dochází k úspěšnému vytváření migračních politik. Na první konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v roce 1992 - známé jako „Summit Země“, bylo uznáno, že dosažení udržitelného rozvoje vyžaduje aktivní účast všech skupin společnosti. Agenda 21, programový dokument přijatý na Summitu Země, formuloval devět typů seskupení ve společnosti jako ty hlavní, které by se měly zapojit do aktivit OSN spojených s udržitelným rozvojem. Jsou to ženy, děti a mládež, domorodé národy, nevládní organizace, místní úřady, pracovníci a odbory, vědecká komunita a farmáři (UN, 2023).

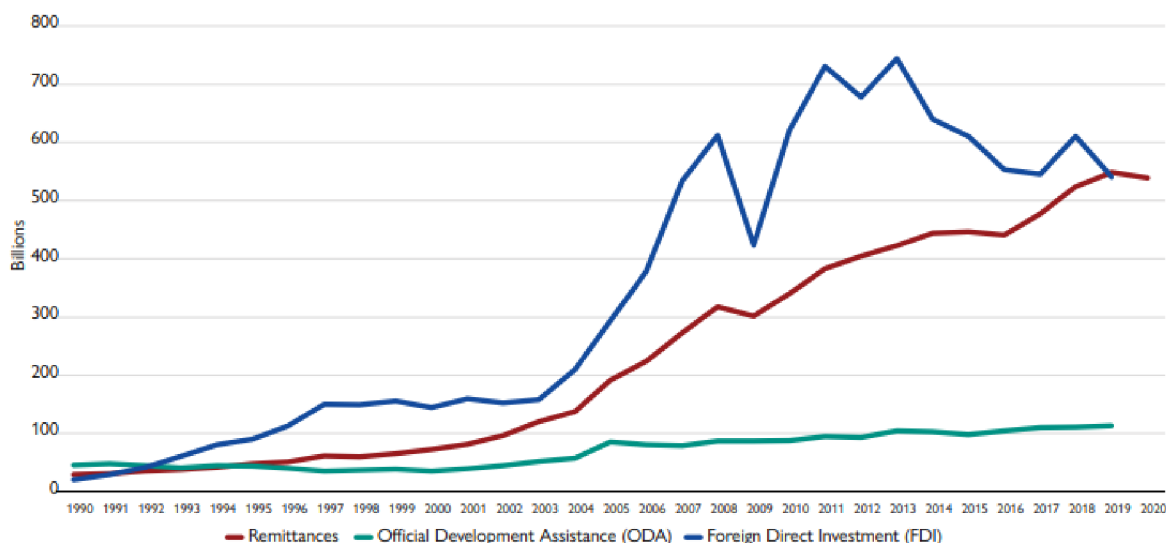
6 Diskuse

Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci a Program OSN 17 Cílů udržitelného rozvoje jsou dva samostatné, ale vzájemně propojené dokumenty, které mají v oblasti migrace a rozvoje společné cíle a priority. Proto zde můžeme odpovědět na výzkumnou otázku číslo 3: *“V jakém vztahu je v analyzovaných dokumentech migrace a rozvoj?”*

V samotném znění Globálního kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci je v části hlavních zásad textu zmíněn také udržitelný rozvoj. Rozvoj je v Kompaktu pojímán takto: *“Udržitelný rozvoj. Globální pakt má kořeny v Agendě pro udržitelný rozvoj 2030 a navazuje na uznání, že migrace je multidimenzionální realitou zásadního významu pro udržitelný rozvoj zemí původu, tranzitu a také cílových zemí, což vyžaduje soudržné a komplexní reakce. Migrace přispívá k pozitivním výsledkům rozvoje a k realizaci cílů Agendy pro udržitelný rozvoj 2030, zejména je-li řádně řízena. Cílem Globálního kompaktu je využít potenciál migrace k dosažení všech Cílů udržitelného rozvoje, jakožto i dopadu, který bude mít tento úspěch na migraci v budoucnu”.*

GCM je dobrovolným rámcem spolupráce mezi státy pro řízení migrace na mezinárodní úrovni a zaměřuje se zejména na mezinárodní spolupráci a koordinaci v této oblasti. Jednotlivé úkoly GCM mají za cíl zlepšit podmínky pro migraci a zvýšit její přínos pro jednotlivce i společnost. Státy se zavazují zajistit migrantům důstojnou práci s cílem maximalizovat přínos společnosti a ekonomikám jak původních, tak cílových zemí. Také se v úkolu č. 20 zavazují podporovat rychlejší, bezpečnější a levnější remittance a optimalizovat jejich dopad na blahobyt migrantů a jejich rodin a také na udržitelný rozvoj zemí. Přímo odkazují na SDG č. 10, tj. snížit náklady na převody remitencí migrantů na méně než 3 procenta a eliminovat transakční kanály s náklady vyššími než 5 procent. Dle Mackové a Hesové (2017) představuje migrace pro rozvojové země díky transferu financí a know-how prostředek k podpoře ekonomického rozvoje. Skeldon (2004) uvádí, že remittance jsou nejvíce zřejmým propojením mezi migrací a rozvojem.

Obrázek 2: Toky remitencí do nízké a středně příjmových zemí mezi lety 1990-2020

Zdroj: IOM (2022)

Poznámka: uvedeno v miliardách USD

Remittance zaznamenávají v posledních desetiletích velký nárůst. Remittance odeslané do rozvojových zemí vzrostly ze 126 miliard USD v roce 2000 na 702 miliard USD v roce 2020. Navzdory předpovědím o jejich velkém poklesu v důsledku COVID-19 zaznamenal rok 2020 pouze mírný pokles, konkrétně o 2,4 %, oproti roku 2019 (IOM, 2022). Remittance financují zejména spotřebu domácností, koupi půdy a bydlení. Díky zvyšujícímu se příjmu jednotlivců nebo celé rodiny migranta pozitivně ovlivňují také zdraví a vzdělání, v neposlední řadě se pojí s nižším výskytem chudoby (Kapur, 2004).

SDGs mají širší záběr, kromě migrace zahrnují mnoho dalších oblastí, jako je například snižování chudoby a nerovností, zlepšování zdravotnictví a vzdělání, udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a ochrana životního prostředí. Cíl udržitelného rozvoje č. 10 „Méně nerovností“ směřuje ke snížení nerovností v rámci a mezi zeměmi a zaměřuje se na posílení a podporu sociálního, ekonomického a politického začleňování všech. Mimo jiné má za cíl podporovat ODA a finanční toky zahrnující přímé zahraniční investice do nejméně rozvinutých zemí.

Nebývalý příliv žadatelů o azyl do Evropy v roce 2015 ovlivnil politické prostředí v Evropě. Vedl k nárůstu populismu a xenofobie a nastolil otázku omezování tlaku na migraci (tzv. push factors) v zemích původu přicházejících. Pozornost se obrátila k zemím, ze kterých

odchází nejvíce lidí a ke zlepšení podmínek pro jejich život tak, aby nebyli nuceni migrovat. Převládá narativ, že je nutné řešit příčiny migrace, a to nejlépe posílením ODA (Macková, Hesová 2017).

Některé z cílů mají přímý vztah k migraci a mohou přispět k bezpečné, řízené a legální migraci. Tudíž zde můžeme nalézt odpověď na druhou výzkumnou otázku: „*Mohou SDGs přispět k bezpečné, řízené a legální migraci?*“ Například cíl č. 10 "Snížit nerovnosti v rámci a mezi zeměmi" se snaží zlepšit podmínky pro migraci a zajištění spravedlivého zacházení s migranty. Cíl č. 8 "Důstojná práce a hospodářský růst" podporuje zajištění důstojných pracovních podmínek a zlepšení přístupu k pracovním příležitostem pro migrující pracovníky. Cíl č. 16 "Mír, spravedlnost a silné instituce" podporuje ochranu lidských práv a uplatňování zákona, což pomáhá zajistit bezpečnost a právní ochranu pro migrující osoby. Cíle udržitelného rozvoje podporují stabilitu, rozvoj a spravedlnost v zemích původu a v cílových zemích. Pokud budou cíle SDGs úspěšně naplněny, může to vést k menšímu počtu ekonomických, sociálních a environmentálních faktorů, které nutí lidi k migraci, a ke zlepšení podmínek pro ty, kteří se rozhodnou migrovat.

Závěr

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku migrace a rozvoje a na to, jak se tato, v dnešní době velmi aktuální a diskutovaná témata, překrývají. Hlavním cílem práce je analýza dvou instrumentů, konkrétně *Globálního kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci* a *Programu OSN 17 Cílů udržitelného rozvoje*, který je součástí Agendy pro udržitelný rozvoj 2030.

GCM byl přijat OSN v roce 2018 a je dobrovolným rámcem spolupráce mezi státy pro řízení migrace na mezinárodní úrovni. Obsahuje 23 cílů, které mají za cíl zlepšit podmínky pro migraci a zvýšit její přínosy pro jednotlivce i společnosti. SDGs jsou souborem 17 cílů udržitelného rozvoje přijatých OSN v roce 2015, které mají být dosaženy do roku 2030 a navazují na Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs). Cíle udržitelného rozvoje zahrnují například snížení chudoby a nerovnosti, zlepšení zdravotnictví a vzdělání, udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a ochranu životního prostředí.

V úvodu práce, tedy v první kapitole je vysvětlen samotný pojem migrace a další základní terminologie spojená s tímto tématem. Migrace je dynamickým jevem, který má dopady na globální úrovni. Díky své komplexnosti se týká téměř všech států světa a má na ně jak společenské, politické, tak i ekonomické dopady. V literatuře se můžeme setkat s různými interpretacemi tohoto pojmu, jednotná a přesně daná definice ale neexistuje. MV ČR definuje migraci jako „přesun jednotlivců i skupin v prostoru“. Dále je v této kapitole uvedeno, jak můžeme migraci dělit do různých kategorií. Do kategorií zařazujeme druhy migrace podle toho, jakým způsobem probíhá a jaké zde působí faktory.

Druhá kapitola se zabývá vztahem migrace a rozvoje. Vysvětlení pojmu migrace bylo již uvedeno v první kapitole, a proto druhá kapitola přináší definici pojmu rozvoj. Rozvoj můžeme chápat několika způsoby. Existuje mnoho definic například Peet a Hartwick (2009) uvádějí, že rozvoj z globálního pohledu znamená zajištění lepšího života pro všechny. Vztah mezi migrací a rozvojem je aktuálně velmi diskutované téma. Rozvoj je běžně spojován s ekonomickým růstem a migrační krize jsou úzce spojeny s narůstajícím množstvím zasílaných remitencí, které významně překračují Oficiální rozvojovou spolupráci a také přímé zahraniční investice. Je tedy zřejmé, že migrace ovlivňuje rozvoj jak v zemích původu migrantů, tak i v zemích hostitelských.

Třetí kapitola se věnuje Globálním kompakům o uprchlících a migraci. Jsou zde popsány základní informace obou dokumentů, Globálnímu kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci se věnuje podrobněji, jelikož právě z tohoto dokumentu byly vybrány určité úkoly a následně byly analyzovány. Čtvrtá kapitola je zaměřena na Cíle udržitelného rozvoje a taktéž jsou zde základní informace, a i z tohoto dokumentu byly vybírány cíle k analýze. U obou stěžejních dokumentů pro tuto práci jsou v kapitolách také seznamy jednotlivých úkolů, které obsahují.

V páté kapitole je prováděna analýza vybraných úkolů z Globálního kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci a vybraných cílů z Cílů udržitelného rozvoje. Z každého instrumentu bylo vybráno pět bodů a byly k sobě přiřazeny podle společných témat, která se sebou souvisí. Tato kapitola také odpovídá na výzkumnou otázku číslo jedna *„Jak se globální kompakt pro migraci a Cíle udržitelného rozvoje překrývají ve vybraných bodech, zaměřených na migraci a rozvoj?“*

Úkol č. 6 z Globálního kompaktu o migraci – „Umožnit poctivý a etický nábor pracovníků a zajistit podmínky zaručující důstojnou práci“, a SDGs cíl č. 8 – „Důstojná práce a ekonomický růst“. Oba tyto body se snaží zajistit všem pracujícím, tedy i migrantům, důstojné a spolehlivé pracovní podmínky a práci, která jim umožní uživit sebe a své rodiny a zlepšit tak svou kvalitu života. Důležitým bodem je také zajištění ochrany a bezpečnosti zaměstnanců. Z toho tedy plyne, že úkol č. 6 je úzce spojen s cílem č. 8 a pomáhá jej dosáhnout.

Úkol č. 15 z Globálního kompaktu o migraci – „Poskytnout migrantům přístup k základním službám“, a SDGs cíl č. 3 – „Zdraví a kvalitní život“. Tyto dva vybrané body se shodují v zajištění zdraví, poskytování všeobecného přístupu k základním zdravotnickým službám a zvyšování kvality zdraví pro všechny. V obou dokumentech je zmíněno konkrétní zaměření na nemoci jako je HIV, tuberkulóza či malárie.

Úkol č. 16 z Globálního kompaktu o migraci – „Umožnit migrantům dosáhnout plného začlenění a sociální soudržnosti“, a SDGs cíl č. 10 – „Méně nerovnosti“. Záměrem GCM je, aby se migranti stali aktivními a plnohodnotnými členy společnosti a mohli se tak podílet na sociálním životě v cílové zemi. Chce také ukázat na to, že plně integrované migrující osoby mají lepší podmínky pro to, aby se mohli podílet na tvorbě společnosti než ti, kteří k tomu uzpůsobené podmínky nemají. SDGs se snaží podporovat sociální, ekonomické i politické

začleňování všech. V tomto se tyto dva body rozcházejí, GCM míří cíleně na migrující osoby a SDGs řeší tato témata nejen na úrovni migrantů, ale napříč celou společností.

Úkol č. 18 z Globálního kompaktu o migraci – „Investovat do rozvoje dovedností a usnadnit vzájemné uznávání dovedností, kvalifikací a schopností“, a SDGs cíl č. 4 – „Kvalitní vzdělání“. Cílem těchto dvou bodů podpora uznávání kvalifikací, jak už pracovních, tak akademických. Oba dokumenty podporují začleňování osob na trhu práce a důstojné pracovní zařazení, což souvisí s uznáváním kvalifikací. SDGs se dále soustředí na zajištění kvalitního vzdělání pro děti a zlepšování dovedností dospělých.

Úkol č. 23 z Globálního kompaktu o migraci – „Posílit mezinárodní spolupráci a globální partnerství pro bezpečnou, řádnou a legální migraci“, a SDGs cíl č. 17 – „Partnerství ke splnění cílů“. V těchto bodech se oba dokumenty shodují v tom, že klíčem k úspěšnému splnění všech závazků je mezinárodní spolupráce a globální partnerství a s tím spojené zdárné vytváření migračních politik.

Závěr práce představuje kapitola diskuse a zde můžeme nalézt odpověď na druhou výzkumnou otázku: „*Mohou Cíle udržitelného rozvoje přispět k bezpečné, řízené a legální migraci?*“ Na tuto otázku odpovídá například cíl č. 10 SDGs „Snížit nerovnosti v rámci a mezi zeměmi“, který se snaží zlepšit podmínky pro migraci a zajistit správné zacházení s migrujícími osobami. Dále cíl č. 8 „Důstojná práce a hospodářský růst“, který se snaží pro zajištění důstojných pracovních podmínek a zlepšení přístupu k pracovním příležitostem pro migrující pracovníky. Tato kapitola také odpovídá na třetí výzkumnou otázku „*V jakém vztahu je v analyzovaných dokumentech migrace a rozvoj?*“. Jak již bylo zmíněno ve druhé kapitole, migrace napomáhá rozvoji prostřednictvím remitencí a přímých zahraničních investic. Jedním z cílů dokumentů je zajistit migrantům důstojnou práci se záměrem maximalizovat přínos společnosti a v neposlední řadě ekonomikám zemí.

Seznam literatury

AMO (Asociace pro mezinárodní otázky). (2009). Background report, Migrace. [online]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Migrace-CSD1.pdf>

Aniche, E. T. (2020). Migration and sustainable development: Challenges and opportunities. *Migration Conundrums, Regional Integration and Development*, 37-61.

Baštecká, B. (2013). Psychosociální krizová spolupráce. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4195-6.

Bílková, V. (2019). *Globální kompakty o migraci a uprchlictví*. [online]. https://www.iir.cz/globalni-kompakty-o-migraci-a-uprchlictvi?fbclid=IwAR1co2ubQ46SO_rGcBvv9LFW9xbN5TjV2Bl_LXsokgcCaRmQiDV46PaCMHU

Bloom, T. (2019). When migration policy isn't about migration: Considerations for implementation of the global compact for migration. *Ethics & International Affairs*, 33(4), 481-497.

Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative research journal*, 9(2), 27-40.

Brožová, K. (2022). Co znamenají termíny ekonomický migrant, cizinec a uprchlík? [online]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>

De Haas, H. (2007). Migration and Development: A Theoretical Perspective, Bielefeld: COMCAD [online]. Dostupné z: <https://heindehaas.files.wordpress.com/2015/05/de-haas-2007-comcad-wp-migration-and-development-theory.pdf>

De Haas, H. (2010), Migration and Development: A Theoretical Perspective. *International Migration Review*, 44: 227-264 [online]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2009.00804.x>

De Haas, H. (2010). Migration transitions: a theoretical and empirical inquiry into the developmental drivers of international migration. Working papers [online]. Dostupné z: <https://heindehaas.files.wordpress.com/2015/05/de-haas-2010-migration-transitions-imi-wp-24.pdf>

Ellis, F. (2003): A Livelihoods Approach to Migration and Poverty Reduction. Department for International Development (DFID), November 2003.

Encyklopedie migrace. Remittance [online]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/remittance/>

English, L. M., & Mayo, P. (2019). Lifelong learning challenges: Responding to migration and the Sustainable Development Goals. *International Review of Education*, 65(2), 213-231.

EUROSTAT. (2016). *Euro indicators*. [online]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/-/3-04032016-AP>

Evropská unie. (2023). Dočasná ochrana vysídlených osob poskytována EU. [online]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/temporary-protection-displaced-persons/>

Hamadeh, N., Van Rompaey, C., Mettrau, E., Eapen, S. G. (2022). New World Bank country classifications by income level: 2022-2023. [online]. Dostupné z: <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-world-bank-country-classifications-income-level-2022-2023>

Ilinitchi, P. C. (2010). Vybrané teorie migrace a jejich význam při vytváření migračních politik. [online]. Dostupné z: <https://www.readcube.com/articles/10.18267/j.aop.319>

ILO (*International labour organization*), Walk Free, IOM (*International Organization for Migration*). (2022). *Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage*. [online]. Dostupné z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/publication/wcms_854733.pdf

ILO (*International Labour Organization*). (2022). *Forced labour, modern slavery and human trafficking*. [online]. Dostupné z: <https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/lang-en/index.htm>

ILO (*International Labour Organization*). (2022). *Practical Guide on Developing Labour Migration Policies*. [online]. Dostupné z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---migrant/documents/publication/wcms_832194.pdf

IOM (*International Organization for Migration*). (2018). Migration and the 2030 agenda. [online]. Dostupné z: https://environmentalmigration.iom.int/sites/g/files/tmzbd1411/files/documents/sdg_en.pdf

IOM (*International Organization for Migration*). (2019). International migration law. Glossary on Migration. [online]. Dostupné z: https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf

IOM (*International Organization on Migration*). (2015). IOM Position Paper on Remittances. [online]. Dostupné z: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/documents/iom_position_paper_on_remittances_en_final.pdf

IOM (*International Organization on Migration*). (2022). World Migration Report 2022. [online]. Dostupné z: <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>

- IOM. (2019). Pracovní listy pro učitele. Migrace a udržitelný rozvoj. [online]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/ped/jaro2021/SZ6014/111001700/4._pracovni_list_pro_ucitele.pdf
- Jungwirth, T. (Charita ČR). (2019). Cesty k prosperitě. Migrace a rozvoj v České republice. [online]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/015/001830.pdf?seek=1580377027>
- Kapur, D. (2004): Remittances: The New Development Mantra. United Nations Conference on Trade and Development. Intergovernmental Group of twenty-four. G-24 Discussion Paper Series. [online]. Dostupné z: https://unctad.org/en/Docs/gdsmdpbg2420045_en.pdf
- King, R. (2008). *Atlas lidské migrace* (přeložil Richard OLEHLA). Mladá fronta.
- Klein Solomon, M., & Sheldon, S. (2018). The global compact for migration: From the sustainable development goals to a comprehensive agreement on safe, orderly and regular migration. *International Journal of Refugee Law*, 30(4), 584-590.
- Kuhn, T. S. (1962). *The Structure of Scientific Revolutions*. Chicago: University of Chicago Press.
- Macková, L., Hesová, Z. (2017): Migrace a rozvoj: může být rozvojová politika součástí řešení migrační krize? Asociace mezinárodních otázek. *Briefing Paper 17* [online]. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwih5bnZ5tX3AhWE-KQKH5_2DcsQFnoECAsQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.amo.cz%2Fwp-content%2Fuploads%2F2017%2F11%2FAMO_migrace-a-rozvoj-muze-byt-rozvojova-politika-soucasti-reseni-migracni-krize2.pdf&usg=AOvVaw3NclPwvB_o7OrCn4AVdHvI
- Martin-Shields, C., Schraven, B., Angenendt, S. (2017). "More development - more migration? The "migration hump" and its significance for development policy co-operation with sub-Saharan Africa," Briefing Papers 20/2017, German Institute of Development and Sustainability (IDOS).
- Massey, D. S. *et al.* (1993). Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review* 19(3): 431– 466.
- Massey, D. S. *et al.* (1998) *Worlds in Motion: Understanding International Migration at the End of the Millennium*. Oxford: Clarendon Press.
- McGregor, E. (2020). Migration, the MDGs, and SDGs: Context and complexity 1. In *Routledge Handbook of Migration and Development* (pp. 284-297). Routledge.
- Migrace online. (2015). Abeceda migrace. [online]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/abeceda-migrace>
- MPSV ČR (Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky). (2020). Integrace cizinců [online]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/integrace-cizincu>

MŠMT ČR (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky). (2019). *Uznání odborné kvalifikace* [online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/uznani-odborne-kvalifikace>

MV ČR (Ministerstvo vnitra České republiky). (2018). Migrace [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-web-uvod-migrace.aspx>

MV ČR (Ministerstvo vnitra České republiky). (2021). Nelegální migrace. [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx>

MV ČR (Ministerstvo vnitra České republiky). (2022). *Slovníček pojmů* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

MV ČR (Ministerstvo vnitra České republiky). (2023). Integrace cizinců. [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/integrace-cizincu.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Nurse, K. (2018). Migration, diasporas, remittances and the sustainable development goals in least developed countries. *Journal of Globalization and Development*, 9(2).

OECD. (2022). Final ODA release. [online]. Dostupné z: <https://public.flourish.studio/story/1759356/>

Oelgemöller, C., & Allinson, K. (2020). The responsible migrant, reading the global compact on migration. *Law and Critique*, 31(2), 183-207.

OSN Česká republika. (2022). Cíle udržitelného rozvoje (SDGs) [online]. Dostupné z: <https://osn.cz/osn/hlavni-temata/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/>

Ošťadálová, Š. (2017). Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků. Encyklopedie migrace. [online]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/zenevska-umluva-o-pravnim-postaveni-uprchliku/>

Pécoud, A. (2021). Narrating an ideal migration world? An analysis of the Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. *Third World Quarterly*, 42(1), 16-33.

Peet, R., Hartwick, E. (2009). Theories of development. Contentions, Arguments, Alternatives.

Piper, N. (2017). Migration and the SDGs. *Global Social Policy*, 17(2), 231-238.

Poremská, K. (2016). Background report, Moderní otroctví a nucená práce. AMO (Asociace pro mezinárodní otázky). [online]. Dostupné z: https://www.studentsummit.cz/wp-content/uploads/2019/02/HRC_otroctvi_final.pdf

Portál DEMOGRAFIE. (2007). *Demografické informace, analýzy a komentáře: Migrace* [online]. Dostupné z: <http://www.demografie.info>

Richterová, A. (2014). Kompilace. In: *Databáze Národní knihovny ČR* [online]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/DPD811E3THXISX3C62Y4U8XNVEGGYSXF1NUXP44J44SQ2CRUV2-25264?func=full-set-set&set_number=488039&set_entry=000002&format=999

Safran, W. (1999). Comparing Diasporas: A review essay. *Diasporas*, 9:3.

Sheffer, G. (2003). *Diaspora politics: At home abroad*. Cambridge: Cambridge University Press.

Sheffer, G. (2013). „Integration impacts on Diaspora–homeland relations“ *Journal of the Organization for Diapora Initiatives* 6 (1): 13-30.

Skeldon, R. (2004). More than remittances: Other aspects of the relationship between migration and development. [online]. Dostupné z: https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/npd-cm3-2004_10_skeldon_remittances.pdf

Sládeková, S. (2019). Doplnková ochrana. Encyklopedie migrace. [online]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/doplňkova-ochrana/>

Sociologická encyklopedie. (2017). *Slovník pojmů*. [online]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Odliv_mozků

Stahl, C., Arnold, F. (1986): Overseas workers' remittances and Asian development. *International Migration Review*, 20, č. 4, s. 899–925.

Stojanov, R. & Duží, B. (2017) Encyklopedie migrace. Environmentální migrace. [online]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/environmentalni-migrace/>

Stojanov, R., Kavanová, K. (2009): Migrace obyvatel v kontextu environmentálních změn. *Geografické rozhledy*, No. 18(5), 2009, s. 28–29.

Stojanov, R., Strielkowski, W., Drbohlav, D. (2011): Labour Migration and Remittances: Current Trends in Times of Economic Recession. *Geografie*, 116, No. 4, pp. 375–400.

Številová, Z. (2017). *Uprchlíci a migrace: Dojmy a pojmy* [online]. 23.10.2017 Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/opinion/uprchlici-a-migrace-dojmy-a-pojmy/>

Švejda J. (2003). Rešerše. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001832&local_base=KTD

UN (*United Nations*). (2023). About Major Groups and other stakeholders. [online]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/aboutmajorgroups.html>

UN (*United Nations*). (2018). Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Final Draft. [online]. Dostupné z: <https://www.un.org/pga/72/wp-content/uploads/sites/51/2018/07/migration.pdf>

UN (*United Nations*). (2018). Intergovernmental Conference on the Global Compact for Migration [online]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/conf/migration/faqs.shtml>

UNHCR (2019). Terminologie a fakta [online]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/wp-content/uploads/sites/20/2019/04/Fakta-a-terminologie.pdf>

UNHCR (*United Nations High Commissioner for Refugees*). (2023). *Situation Ukraine, Refugee Situation*. [online]. Dostupné z: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

UNHCR. (2016). „Uprchlíci“ a „migranti“. [online]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>

UNHCR. (2016). *Úmluva 1951 a Protokol 1967* [online]. Dostupné z: https://www.unhcr.org/cz/wp-content/uploads/sites/20/2016/12/Umluva_1951_a_Protokol_1967.pdf

UNHCR. (2016). Uprchlíci a migranti [online]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>

UNHCR. (2018). Globální kompakt o uprchlících. Stručný průvodce UNHCR. [online]. Dostupné z: <https://osn.cz/wp-content/uploads/2022/07/UNHCR-Global Compact on Refugees-CZE.pdf>

UNHCR. (2019). Vnitřně vysídlené osoby. [online]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/92-czkomu-pomahamevnitrne-presidleni-uprchlici-html.html>

UNHCR. (2022). Refugee statistics. [online]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/>

Vorobyova, O., Topilin, A., Mukomel, V. (2012). *Migracia naleseniya: teoria i politika*. Moskva: Ekonomicheskoe obrazovanie, 2012. 364 s. ISBN 978-5-7425-0160-2.

WHO (*World Health Organization*). (2019). *Promoting the health of refugees and migrants*. [online]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep28094.pdf?refreqid=excelsior%3A12f44318ca0af87c31767e02272f76b6&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1

Wise, R. D. (2018). The global compact in relation to the migration-development nexus debate. *Global Social Policy*, 18(3), 328-331.

Příloha I: Vybrané úkoly Globálního kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci

V příloze I jsou vypsány cíle a dílčí podcíle Globálního kompaktu pro bezpečnou, řízenou a legální migraci. Podcíle jsou uvedeny pouze u bodů, které byly rozebírány v poslední kapitole práce. Data byla čerpána z internetového zdroje oficiálního znění Globálního kompaktu.

Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci (Global Compact for safe, orderly and regular migration)

- 1. Shromáždit a využít přesné a členěné údaje jako základ pro politiku opírající se o důkazy.**
- 2. Omezit nepříznivé spouštěcí mechanismy a strukturální faktory, které nutí lidi opouštět zemi jejich původu.**
- 3. Poskytovat přesné a včasné informace ve všech fázích migrace.**
- 4. Zajistit, aby všichni migranti měli průkaz totožnosti a odpovídající dokumenty.**
- 5. Zvýšit dostupnost a pružnost cest pro legální migraci.**
- 6. Umožnit poctivý a etický nábor a zajištění podmínek zaručujících důstojnou práci.**

Zavazujeme se přezkoumat stávající náborové mechanismy, aby bylo zaručeno, že jsou spravedlivé a etické, a chránit všechny migrující pracovníky proti všem formám vykořisťování a zneužívání, aby byla zaručena důstojná práce a maximalizován sociálně ekonomický přínos migrantů jak v jejich zemích původu, tak v cílových zemích.

- a. Podporovat podpis, ratifikaci, přistoupení a provádění příslušných mezinárodních nástrojů týkajících se mezinárodní pracovní migrace, pracovních práv, důstojné práce a nucené práce.
- b. Stavět na práci stávajících dvoustranných, subregionálních a regionálních platform, které překonaly překážky a určily osvědčené postupy v oblasti pracovní mobility, usnadněním meziregionálního dialogu za účelem sdílení těchto znalostí a podporovat plné dodržování lidských pracovních práv migrujících pracovníků na všech úrovních kvalifikace.

- c. Zlepšit právní předpisy pro veřejné a soukromé náborové agentury s cílem uvést je do souladu s mezinárodními pokyny a osvědčenými postupy, zakázat náborářům a zaměstnavatelům účtovat nebo přesouvat náborové poplatky nebo související náklady na migrující pracovníky s cílem zabránit dluhovému otroctví, vykořisťování a nucené práci, mimo jiné zavedením povinných vymahatelných mechanismů pro účinnou regulaci a sledování náborového průmyslu.
- d. Navázat partnerství se všemi příslušnými zúčastněnými stranami, včetně zaměstnavatelů, organizací migrujících pracovníků a odborů, s cílem zajistit, aby migrujícím pracovníkům byly poskytovány písemné smlouvy a aby byli seznámeni s ustanoveními v nich obsaženými, s předpisy týkajícími se mezinárodního náboru a zaměstnávání pracovních sil v zemi určení, s jejich právy a povinnostmi, jakož i s tím, jak se dostat k účinným mechanismům pro vyřizování stížností a zjednávání nápravy v jazyce, kterému rozumí.
- e. Prosazovat a provádět vnitrostátní právní předpisy, které postihují porušování lidských a pracovních práv, zejména v případech nucené dětské práce a spolupracovat se soukromým sektorem, včetně zaměstnavatelů, náborářů a dalších, na budování partnerství, která podporují podmínky pro důstojnou práci, předcházejí zneužívání a vykořisťování a zajišťují jasné vymezení rolí a povinností v rámci procesů náboru a zaměstnávání.
- f. Posílit prosazování spravedlivých a etických norem a politik pro nábor pracovníků a důstojnou práci posílením schopností inspektorů práce a dalších orgánů lépe sledovat náboráře, zaměstnavatele a poskytovatele služeb ve všech odvětvích a zajistit dodržování mezinárodních lidských práv a pracovního práva s cílem předcházet všem formám vykořisťování, otroctví, nevolnictví a nucené, povinné nebo dětské práce.
- g. Rozvíjet a posilovat migraci pracovních sil a spravedlivé náborové procesy, které migrantům umožní změnit zaměstnavatele a upravit podmínky nebo délku pobytu s minimální administrativní zátěží, a zároveň podporovat větší příležitosti pro důstojnou práci a dodržování mezinárodních lidských práv.
- h. Přijmout opatření, která zakážou konfiskaci nebo zadržování pracovních smluv a cestovních dokladů nebo dokladů totožnosti migrantů, aby se zabránilo

zneužívání, vykořisťování, nucené práce, dětské práce a aby se migrantům umožnilo plně uplatňovat jejich práva.

- i. Poskytnout migrujícím pracovníkům, vykonávajícím placenou a smluvní práci, stejná práva a ochranu rozšířenou na všechny pracovníky v příslušném odvětví, jako jsou práva na spravedlivé a příznivé pracovní podmínky, na stejnou odměnu za práci stejné hodnoty, na svobodu pokojného shromažďování prostřednictvím mechanismů na ochranu mezd, sociálního dialogu a členství v odborových organizacích.
- j. Zajistit, aby migranti pracující v neformální ekonomice měli bezpečný přístup k účinným mechanismům podávání zpráv, stížností a nápravy v případech vykořisťování, zneužívání nebo porušování jejich práv na pracovišti, a to způsobem, který nezhoršuje zranitelnost migrantů, kteří takové incidenty oznamují.
- k. Přezkoumat příslušné vnitrostátní pracovněprávní předpisy, politiky zaměstnanosti a programy s cílem zajistit, zohlednění specifických potřeb a přínosů migrujících pracovníků, zejména v oblasti domácí práce a povolání s nižší kvalifikací, a přijmout konkrétní opatření k prevenci všech forem vykořisťování.
- l. Rozvíjet a zlepšovat vnitrostátní politiky a programy týkající se mezinárodní pracovní mobility, mimo jiné zohledněním příslušných doporučení obecných zásad a provozních pokynů pro spravedlivý nábor.

- 7. Reflektovat a omezit zranitelnost v rámci migrace.**
- 8. Zachránit životy a vyvinout koordinované mezinárodní úsilí v oblasti pohřešovaných migrantů.**
- 9. Posílit mezinárodní reakci na pašování migrantů.**
- 10. Předcházet, potlačovat a vykořenit obchodování s lidmi v rámci mezinárodní migrace.**
- 11. Spravovat hranice integrovaným, bezpečným a koordinovaným způsobem.**
- 12. Posílit jistotu a předvídatelnost migračních postupů týkajících se screeningů, posuzování a postoupení věcí.**
- 13. Používat detenci migrantů jako poslední možnost a usilovat o alternativy.**
- 14. Zlepšit konzulární ochranu, pomoc a spolupráci v průběhu celého cyklu migrace.**
- 15. Poskytnout migrantům přístup k základním službám.**

Zavazujeme se zajistit, aby všichni migranti bez ohledu na svůj migrační status mohli uplatňovat svá lidská práva prostřednictvím bezpečného přístupu k základním službám. Dále se zavazujeme posílit systémy poskytování služeb podporujících začleňování migrantů, a to bez ohledu na to, že státní příslušníci a řádní migranti mohou mít nárok na komplexnější poskytování služeb, a zároveň zajistit, aby jakékoliv rozdílné zacházení bylo založeno na právu, bylo přiměřené a sledovalo legitimní cíl v souladu s mezinárodním právem v oblasti lidských práv.

- a. Přijmout právní předpisy a přijmout opatření, která zajistí, aby poskytování služeb nepředstavovalo diskriminaci migrantů na základě rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženského vyznání, politického nebo jiného názoru, národního nebo sociálního původu, majetku, narození, zdravotního postižení nebo jiných důvodů bez ohledu na případy, kdy by se mohlo uplatnit rozdílné poskytování služeb na základě migračního statusu.
- b. Zajistit, aby spolupráce mezi poskytovateli služeb a imigračními orgány nezhoršovala zranitelnost nelegálních migrantů ohrožením jejich bezpečného přístupu k základním službám nebo protiprávním porušováním lidských práv na soukromí, svobodu a bezpečnost osob v místech poskytování základních služeb.
- c. Zřídit a posílit snadno dostupná servisní místa na místní úrovni, která jsou pro migranty inkluzivní, nabízet relevantní informace o základních službách způsobem odpovídajícím pohlaví a zdravotnímu postižení, jakožto i s ohledem na děti a usnadnit k nim bezpečný přístup.
- d. Zřídit nebo pověřit nezávislé instituce na celostátní nebo místní úrovni, jako jsou národní instituce pro lidská práva, aby přijímaly, vyšetřovaly a sledovaly stížnosti týkající se situací, kdy je přístup migrantů k základním službám systematicky upírán nebo bráněn, usnadňovaly přístup k nápravě a pracovaly na změně praxe.
- e. Začlenit zdravotní potřeby migrantů do vnitrostátních a místních politik a plánů v oblasti zdravotní péče, například posílením kapacit pro poskytování služeb, usnadněním cenově dostupného a nediskriminačního přístupu, omezením komunikačních bariér a školením poskytovatelů zdravotní péče o kulturně citlivém poskytování služeb, aby se celkově podpořilo tělesné a duševní zdraví

migrantů a komunit, včetně zohlednění příslušných doporučení rámce WHO pro priority a zásady pro podporu zdraví uprchlíků a migrantů.

- f. Poskytovat inkluzivní a rovnoměrné kvalitní vzdělání dětem migrantů a mládeži, jakož i usnadnit přístup k příležitostem celoživotního učení, a to i posílením kapacit vzdělávacích systémů a usnadněním nediskriminačního přístupu k rozvoji v raném dětství, formální školní docházce, neformálním vzdělávacím programům pro děti, pro které je formální systém nepřístupný, praktické a odborné přípravě, technickému vzdělávání a jazykové přípravě, jakož i podporou partnerství se všemi zúčastněnými stranami, které mohou toto úsilí podpořit.

16. Umožnit migrantům dosáhnout plného začlenění a sociální soudržnosti.

Zavazujeme se podporovat inkluzivní a soudržné společnosti posílením postavení migrantů, aby se stali aktivními členy společnosti, a prosazováním vzájemného zapojení přijímajících komunit a migrantů při výkonu jejich práv a povinností vůči sobě navzájem, včetně dodržování vnitrostátních zákonů a dodržování zvyklostí cílové země. Dále se zavazujeme posilovat blahobyt všech členů společnosti minimalizací rozdílů, zamezením polarizace a zvyšováním důvěry veřejnost v politiky a instituce související s migrací, v souladu s uznáním, že plně integrovaní migranti mají lepší předpoklady přispívat k prosperitě.

- a. Podporovat vzájemné respektování kultur, tradic a zvyků cílových komunit a migrantů výměnou a prováděním osvědčených postupů v oblasti integračních politik, programů a činností, včetně způsobů, jak podpořit přijetí rozmanitosti a usnadnit sociální soudržnost a začlenění.
- b. Zavést komplexní programy před odjezdem a po příjezdu založené na potřebách, které mohou zahrnovat práva a povinnosti, základní jazykovou přípravu, jakož i orientaci na sociální normy a zvyky v cílové zemi.
- c. Vypracovat národní krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé politické cíle týkající se začleňování migrantů do společnosti, včetně integrace na trhu práce, slučování rodin, vzdělávání, nediskriminace a zdraví, včetně podpory partnerství s příslušnými zúčastněnými stranami.
- d. Usilovat o inkluzivní trhy práce a plnou účast migrujících pracovníků ve formální ekonomice usnadněním přístupu k důstojné práci a zaměstnání, pro něž mají

největší kvalifikaci, v souladu s požadavky místního a národního trhu práce a nabídkou dovedností.

- e. Posílit postavení migrujících žen odstraněním diskriminačních omezení formálního zaměstnání na základě pohlaví, zajištěním práva na svobodu sdružování a usnadněním přístupu k příslušným základním službám jako opatření na podporu jejich vedení a zaručení jejich plné, svobodné a rovné účasti ve společnosti a ekonomice.
- f. Zřídit na místní úrovni komunitní střediska nebo programy pro usnadnění účasti migrantů v přijímající společnosti zapojením migrantů, členů komunit, organizací diaspory, sdružení migrantů a místních orgánů do mezikulturního dialogu, sdílení příběhů, mentorských programů a rozvoje obchodních vazeb, které zlepšují výsledky integrace a podporují vzájemný respekt.
- g. Zhodnotit dovednosti, kulturní a jazykovou vybavenost migrantů a přijímajících komunit rozvojem a podporou vzájemných výměn v oblasti odborné přípravy, kurzů a workshopů zaměřených na genderové otázky, odbornou a občanskou integraci.
- h. Podporovat multikulturní aktivity prostřednictvím sportu, hudby, umění, kulinařských festivalů, dobrovolnictví a dalších společenských akcí, které usnadní vzájemné porozumění a uznání kultur migrantů a kultur cílových komunit.
- i. Podporovat prostředí škol, které je přívětivé a bezpečné a podporovat touhy migrujících dětí posílením vztahů v rámci školní obce, začleněním informací o migraci založených na důkazech do vzdělávacích osnov a vyčleněním cílených zdrojů pro školy s vysokou koncentrací migrujících dětí na integrační aktivity s cílem podpořit respekt k rozmanitosti a začlenění a předcházet všem formám diskriminace, včetně rasismu, xenofobie a nesnášenlivosti.

17. Odstranit všechny formy diskriminace a podporovat veřejný diskurz o migraci, který by byl založený na důkazech.

18. Investovat do rozvoje dovedností a usnadnit vzájemné uznávání dovedností, kvalifikací a schopností.

Zavazujeme se investovat do inovativních řešení, která usnadňují vzájemné uznávání dovedností, kvalifikací a kompetencí migrujících pracovníků na všech úrovních

dovedností, a podporovat rozvoj dovedností řízený poptávkou s cílem optimalizovat zaměstnanost migrantů na formálních trzích práce v cílových zemích a v zemích původu po návratu, jakož i zajistit důstojnou práci při pracovní migraci.

- a. Ve spolupráci s příslušnými odvětvími vypracovat normy a pokyny pro vzájemné uznávání zahraničních kvalifikací a neformálně získaných dovedností v různých odvětvích s cílem zajistit celosvětovou kompatibilitu na základě stávajících modelů a osvědčených postupů.
- b. Podporovat transparentnost certifikací a slučitelnost vnitrostátních rámců kvalifikací tím, že se dohodnou na standardních kritériích, ukazatelích a parametrech hodnocení a vytvoří a posílí vnitrostátní nástroje pro profilování dovedností, registry nebo instituce s cílem usnadnit účinné a efektivní postupy vzájemného uznávání na všech úrovních dovedností.
- c. Uzavírat dvoustranné, regionální nebo vícestranné dohody o vzájemném uznávání nebo zahrnout ustanovení o uznávání do jiných dohod, jako je mobilita pracovních sil nebo obchodní dohody, s cílem zajistit rovnocennost nebo srovnatelnost ve vnitrostátních systémech, jako jsou automatické nebo řízené mechanismy vzájemného uznávání.
- d. Využívat technologie a digitalizaci ke komplexnějšímu hodnocení a vzájemnému uznávání dovedností na základě formálních pověřovacích listin, jakož i formálně nezískaných kompetencí a odborných zkušeností na všech úrovních dovedností.
- e. Budovat celosvětová partnerství v oblasti dovedností mezi zeměmi, která posilují vzdělávací kapacity vnitrostátních orgánů a příslušných zúčastněných stran, včetně soukromého sektoru a odborů, a podporovat rozvoj dovedností pracovníků v zemích původu a migrantů v cílových zemích, s cílem připravit stážisty na zaměstnatelnost na trzích práce všech zúčastněných zemí.
- f. Podporovat interinstitucionální sítě a programy spolupráce pro partnerství mezi soukromým sektorem a vzdělávacími institucemi v zemích původu a cílových zemích s cílem umožnit vzájemně prospěšné možnosti rozvoje dovedností pro migranty, komunity a zúčastněné partnery, a to i na základě osvědčených postupů podnikatelského mechanismu vyvinutého v souvislosti s Globálním fórem o migraci a rozvoji.

- g. Zapojit se do dvoustranných partnerství a programů ve spolupráci s příslušnými zúčastněnými stranami, které podporují rozvoj dovedností, mobilitu a pohyb, jako jsou výměnné programy pro studenty, stipendia, programy odborných výměn a stáže nebo učňovské vzdělávání, které zahrnují možnosti, aby příjemci po úspěšném dokončení těchto programů hledali zaměstnání a zapojili se do podnikání.
- h. Spolupracovat se soukromým sektorem a zaměstnavateli na zpřístupnění snadno přístupných dálkových nebo online programů pro rozvoj dovedností a jejich přiřazování migrantům na všech úrovních dovedností, včetně rané specifické jazykové přípravy na povolání, odborné přípravy na pracovišti a přístupu k pokročilým programům odborné přípravy, aby se zvýšila jejich zaměstnatelnost v odvětvích s poptávkou po pracovní síle na základě znalostí odvětví o dynamice trhu práce, zejména aby se podpořilo ekonomické postavení žen.
- i. Posílit schopnost migrujících pracovníků při změně zaměstnání nebo zaměstnavatele, zpřístupnění dokumentace, která uznává dovednosti získané na pracovišti nebo prostřednictvím odborné přípravy s cílem optimalizovat přínosy zvyšování kvalifikace.
- j. Rozvíjet a podporovat inovativní způsoby vzájemného uznávání a posuzování formálně a neformálně získaných dovedností, a to i prostřednictvím včasné doplňkové odborné přípravy uchazečů o zaměstnání, mentoringu a programů stáží s cílem plně uznat stávající pověřovací listiny a poskytnout osvědčení o odborné způsobilosti pro validaci nově získaných dovedností.
- k. Zavést mechanismy prověřování pověřovacích listin a nabízet migrantům informace o tom, jak nechat před odjezdem posoudit a uznat jejich dovednosti a kvalifikace, a to i v rámci náborových procesů nebo v rané fázi po příjezdu s cílem zlepšit zaměstnatelnost.
- l. Spolupracovat na podpoře dokumentačních a informačních nástrojů ve spolupráci s příslušnými zúčastněnými stranami, které poskytují přehled o pověřovacích listinách, dovednostech a kvalifikacích pracovníka, uznaných v zemích původu, tranzitu a určení s cílem umožnit zaměstnavatelům

vyhodnotit vhodnost migrujících pracovníků v procesech podávání žádostí o zaměstnání.

- 19. Vytvořit podmínky pro migranty a diaspory, aby plně přispívali k udržitelnému rozvoji ve všech zemích.**
- 20. Podporovat rychlejší, bezpečnější a levnější převod pracovních příjmů a posílit finanční začlenění migrantů.**
- 21. Spolupracovat při zajišťování bezpečného a důstojného návratu, znovupřijetí a udržitelné reintegrace migrantů v zemi původu.**
- 22. Zavést mechanismy umožňující přenositelnost nároků na sociální zabezpečení a získané výhody.**
- 23. Posílit mezinárodní spolupráci a globální partnerství pro bezpečnou, řádnou a legální migraci.**

Zavazujeme se, že se budeme vzájemně podporovat při naplňování cílů a závazků stanovených v tomto Globálním paktu prostřednictvím posílené mezinárodní spolupráce, oživeného globálního partnerství a v duchu solidarity, kdy znovu potvrdíme stěžejní význam komplexního a integrovaného přístupu k usnadnění bezpečné, řízené a regulérní migrace a uvědomíme si, že všichni jsme zeměmi původu, tranzitu i cílovými zeměmi. Dále se zavazujeme, že podnikneme společné kroky při řešení výzev, kterým čelí jednotlivé země při naplňování tohoto Globálního kompaktu a zdůrazníme specifické výzvy, kterým čelí zejména africké země, nejméně rozvinuté země, vnitrozemské rozvojové země, malé ostrovní rozvojové státy a země se středními příjmy. Zavazujeme se rovněž podporovat vzájemně posilující povahu globálního paktu a stávajících mezinárodních politických rámců tím, že provádění tohoto globálního paktu sladíme s takovými rámci, zejména s Agendou pro udržitelný rozvoj 2030 a akčním programem Addis Abeby, a jejich uznáním že migrace a udržitelný rozvoj jsou vícerozměrné a vzájemně závislé.

- a. Podporovat ostatní státy při společném provádění globálního paktu, mimo jiné poskytováním finanční a technické pomoci v souladu s národními prioritami, politickými akčními plány a strategiemi, prostřednictvím celovládního a celospolečenského přístupu.
- b. Zvýšit mezinárodní a regionální spolupráci s cílem urychlit provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 v zeměpisných oblastech, odkud systematicky

pochází nelegální migrace v důsledku konzistentních dopadů chudoby, nezaměstnanosti, změny klimatu a katastrof, nerovnosti, korupce, špatné správy věcí veřejných, mimo jiné strukturálních faktorů, prostřednictvím vhodných rámců spolupráce, inovativních partnerství a zapojení všech příslušných zúčastněných stran, při zachování národní odpovědnosti a sdílené odpovědnosti.

- c. Zapojoval a podporoval místní orgány při určování potřeb a příležitostí mezinárodní spolupráce pro účinné provádění globálního paktu a začleňoval jejich perspektivy a priority do rozvojových strategií, programů a plánování v oblasti migrace jako prostředku k zajištění řádné správy věcí veřejných a soudržnosti politik napříč úrovněmi státní správy a odvětvími politiky a maximalizovat účinnost a dopad mezinárodní rozvojové spolupráce.
- d. Využívat mechanismus budování kapacit a vycházet z dalších stávajících nástrojů k posílení kapacit příslušných orgánů mobilizací technických, finančních a lidských zdrojů ze státních mezinárodních finančních institucí, soukromého sektoru, mezinárodních organizací a dalších zdrojů s cílem pomoci všem státům při plnění závazků nastíněných v tomto globálním paktu.
- e. Uzavírání dvoustranných, regionálních nebo mnohostranných vzájemně prospěšných, na míru šitých a transparentních partnerství v souladu s mezinárodním právem, která rozvíjejí cílená řešení otázek migrační politiky společného zájmu a zabývají se příležitostmi a výzvami migrace v souladu s globálním paktem.

Příloha II: Vybrané cíle Cílů udržitelného rozvoje

V příloze II jsou vypsány cíle a dílčí podcíle Cílů udržitelného rozvoje. Podcíle jsou uvedeny pouze u bodů, které byly rozebírány v poslední kapitole práce. Čerpány jsou z oficiální webové stránky OSN.

Cíle udržitelného rozvoje (*Sustainable Development Goals – SDGs*)

- 1. Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě.**
- 2. Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství.**
- 3. Zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku.**
 - 3.1. Do roku 2030 celosvětově snížit míru mateřské úmrtnosti na méně než 70 na 100 tisíc porodů.
 - 3.2. Do roku 2030 zabránit úmrtím novorozenců a dětí mladších pěti let, jimž je možné předejít. Všechny země budou usilovat o snížení novorozenecké úmrtnosti na úroveň maximálně 12 úmrtí na 1000 živě narozených dětí a snížení úmrtnosti dětí mladších pěti let na úroveň 25 a méně na 1000 živě narozených dětí.
 - 3.3. Do roku 2030 ukončit epidemii AIDS, tuberkulózy, malárie a zanedbávaných tropických nemocí a bojovat proti hepatitidě, vodou přenášeným nemocem a ostatním přenosným nemocem.
 - 3.4. Do roku 2030 snížit pomocí prevence a léčby o třetinu předčasnou úmrtnost na nepřenosné choroby; podporovat duševní zdraví a duševní pohodu.
 - 3.5. Posílit prevenci a léčbu užívání návykových látek, včetně užívání narkotik a škodlivého užívání alkoholu.
 - 3.6. Do roku 2020 celosvětově snížit na polovinu počet úmrtí a zranění při dopravních nehodách.
 - 3.7. Do roku 2030 zajistit všeobecný přístup ke službám pro sexuální a reprodukční zdraví, jako jsou programy plánovaného rodičovství, informace a vzdělávání nebo zahrnutí problematiky reprodukčního zdraví do národních strategií a programů.

- 3.8. Docílit všeobecného zabezpečení zdraví, včetně ochrany finančních rizik, přístupu ke kvalitní základní zdravotní péči a přístupu k bezpečným účinným, kvalitním a cenově dostupným základním léčivům a očkovacím látkám pro všechny.
- 3.9. Do roku 2030 podstatně snížit počet úmrtí a onemocnění vlivem nebezpečných chemických látek a znečištěného vzduchu, vody a půdy.
- 4. Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny.**
- 4.1. Do roku 2030 zajisti, aby všechny dívky a chlapci ukončili bezplatné, rovnoprávné a kvalitní primární a sekundární základní vzdělání, které bude mít odpovídající a efektivní studijní výsledky.
- 4.2. Do roku 2030 zajistit, aby všechny dívky a chlapci měli možnost kvalitního rozvoje v raném dětství, aby měli přístup k předškolní péči a vzdělání tak, že budou připraveni pro základní vzdělávání.
- 4.3. Do roku 2030 zajistit rovný přístup všech žen a mužů k cenově dostupnému a kvalitnímu odbornému, učňovskému a vyššímu vzdělání, včetně univerzitního.
- 4.4. Do roku 2030 výrazně zvýšit počet mladých a dospělých, kteří mají příslušné dovednosti včetně technických a odborných, které budou předpokladem pro zaměstnání, důstojné pracovní zařazení a pro podnikání.
- 4.5. Do roku 2030 eliminovat genderové nerovnosti ve vzdělávání a zajistit rovný přístup ke všem úrovním vzdělání a odborné přípravy pro znevýhodněné – osoby se zdravotním postižením, původní obyvatelstvo či ohrožené děti.
- 4.6. Do roku 2030 zajistit, aby všichni mladí a značná část dospělých mužů i žen dosáhli čtenářské a matematické gramotnosti.
- 4.7. Do roku 2030 zajistit, aby všichni studenti získali znalosti a dovednosti potřebné k podpoře udržitelného rozvoje, mimo jiné prostřednictvím vzdělávání o udržitelném rozvoji a trvale udržitelném způsobu života, o lidských právech, genderové rovnosti, dále pomocí podpory kultury míru a nenásilí, globálního občanství i docenění kulturní rozmanitosti příspěvků kultury k udržitelnému rozvoji.
- 5. Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek.**
- 6. Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi.**
- 7. Zajistit přístup k cenově dostupným, spolehlivým, udržitelným a moderním zdrojům energie pro všechny.**

8. Podporovat trvalý, inkluzivní a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny.

- 8.1. Udržovat ekonomický růst na hlavu v závislosti na podmínkách jednotlivých zemí, zejména minimálně 7% růst HDP ročně v nejméně rozvinutých zemích.
- 8.2. Dosáhnout vyšší úrovně ekonomické produktivity pomocí diverzifikace, technologického rozvoje a inovací, mimo jiné také zaměřením se na odvětví s vysokou přidanou hodnotou a s vysokým podílem lidské práce.
- 8.3. Podporovat politiky orientované na rozvoj, které podporují produktivní činnosti, vytváření důstojných pracovních míst, podnikání, kreativitu a inovace, a podporují vznik a růst mikropodniků, malých a středních podniků, mimo jiné prostřednictvím zpřístupňování finančních služeb.
- 8.4. Postupně až do roku 2030 zlepšovat efektivní využívání globálních zdrojů ve spotřebě i výrobě a učinit vše potřebné pro to, aby ekonomický růst nebyl spojen s poškozováním životního prostředí, v souladu s desetiletým rámcovým programem trvale udržitelné spotřeby a výroby, v jehož čele stojí rozvinuté země.
- 8.5. Do roku 2030 dosáhnout plné a produktivní zaměstnanosti a zajistit důstojnou práci pro všechny ženy a muže, včetně mladých lidí a osob se zdravotním postižením, a zajistit stejnou odměnu za rovnocennou práci.
- 8.6. Do roku 2020 podstatně snížit podíl mladých lidí, kteří nepracují ani nestudují.
- 8.7. Přijmout okamžitá a účinná opatření k vymýcení nucené práce, skoncovat s moderními formami otroctví a s obchodováním s lidmi a dosáhnout zákazu a odstranění nejhorších forem dětské práce, včetně náboru a využívání dětských vojáků, a do roku 2025 odstranit dětskou práci ve všech jejích formách.
- 8.8. Chránit práva a podporovat bezpečné a stabilní pracovní podmínky pro všechny pracující, včetně pracujících migrantů – zejména žen, a lidí s nebezpečným povoláním.
- 8.9. Do roku 2030 navrhnout a realizovat politiky podpory udržitelného cestovního ruchu, který vytváří pracovní místa a podporuje místní kulturu a produkty.
- 8.10. Posílit kapacitu domácích finančních institucí na podporu a rozšíření přístupu k bankovníctví, pojišťovnictví a finančním službám pro všechny.

9. Vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci a inovace.

10. Snížit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi.

- 10.1. Do roku 2030 postupně dosáhnout a udržet růst příjmů spodních 40 % populace na úrovni vyšší, než je celostátní průměr.
- 10.2. Do roku 2030 posilovat a podporovat sociální, ekonomické a politické začleňování všech, bez ohledu na věk, pohlaví, zdravotní postižení, rasu, etnický původ, náboženské vyznání a ekonomické či jiné postavení.
- 10.3. Zajistit rovné příležitosti a snížit nerovnosti, zejména odstraňováním diskriminačních zákonů, politik a postupů, a podporu vhodných právních předpisu, politik a postupů.
- 10.4. Přijmout politická opatření, zejména v oblasti fiskální, mzdové a v oblasti sociální ochrany a postupně dosáhnout větší rovnosti.
- 10.5. Zlepšit regulaci a monitoring globálních finančních trhů a institucí a posílit uplatňování těchto regulací.
- 10.6. Zajistit větší zastoupení a silnější hlas pro rozvojové státy v rozhodování v mezinárodních ekonomických a finančních institucích s cílem vytvořit efektivnější, věrohodnější, spolehlivější a legitimnější instituce.
- 10.7. Usnadňovat řízenou, bezpečnou a zodpovědnou migraci a mobilitu lidí, zahrnující uplatňování plánovaných a dobře řízených migračních politik.

11. Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce.

12. Zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu.

13. Přijmout bezodkladná opatření na boj se změnou klimatu a zvládnání jejích dopadů.

14. Chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje pro zajištění udržitelného rozvoje.

15. Chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelné hospodařit s lesy, potírat rozšiřování pouští, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity.

16. Podporovat mírové a inkluzivní společnosti pro udržitelný rozvoj, zajistit všem přístup ke spravedlnosti a vytvořit efektivní, odpovědně a inkluzivní instituce na všech úrovních.

17. Oživit globální partnerství pro udržitelný rozvoj a posílit prostředky pro jeho uplatňování.

- 17.1. Posílit mobilizaci domácích zdrojů, mimo jiné prostřednictvím mezinárodní podpory rozvojovým zemím, ke zlepšení domácích kapacit pro výběr daní a dalších příjmů.

- 17.2. Plně realizovat závazky rozvinutých zemí v rámci Oficiální rozvojové pomoci (ODA), včetně závazku mnoha vyspělých zemí poskytnout 0,7 % ODA/HND rozvojovým zemím a 0,15 až 0,20 % ODA/HND nejméně rozvinutým zemím; poskytovatelé ODA by měli zvážit stanovení cíle poskytnout alespoň 0,20 % ODA/HND nejméně rozvinutým zemím.
- 17.3. Mobilizovat dodatečné finanční prostředky z různých zdrojů pro rozvojové státy.
- 17.4. Pomoci rozvojovým zemím při dosahování dlouhodobé dluhové udržitelnosti prostřednictvím koordinovaných politik zaměřených na podporu financování dluhu, oddlužení a restrukturalizaci dluhu dle potřeby, a zabývat se vnějším zadlužením silně zadlužených chudých zemí, aby se snížila jejich míra zadlužení.
- 17.5. Přijmout a realizovat režimy na podporu investic pro nejméně rozvinuté státy.
- 17.6. Posílit spolupráci sever-jih, jih-jih, trojstrannou regionální a mezinárodní spolupráci v přístupu k vědě, technologiím a inovacím, a posílit sdílení znalostí za vzájemně dohodnutých podmínek, mimo jiné prostřednictvím lepší koordinace stávajících mechanismů, zejména na úrovni OSN, a prostřednictvím mechanismu mezinárodního zpřístupňování technologií.
- 17.7. Podporovat rozvoj, transfer a rozšiřování technologií šetrných k životnímu prostředí do rozvojových zemí za výhodných podmínek, včetně koncesí a preferenčních podmínek na základě vzájemných dohod.
- 17.8. Plně zprovoznit technologickou banku a mechanismy budování vědeckých, technologických a inovačních kapacit pro nejméně rozvinuté státy do roku 2017 rozšířit používání technologií, zejména informačních a komunikačních.
- 17.9. Posílit mezinárodní podporu pro realizaci efektivního a cíleného budování kapacit v rozvojových zemích na podporu národních plánů naplňování všech cílů udržitelného rozvoje, a to i prostřednictvím spolupráce sever-jih, jih-jih a trojstranné spolupráce.
- 17.10. Podporovat univerzální, standardizovaný, otevřený, nediskriminační a spravedlivý multilaterální obchodní systém pod dohledem Světové obchodní organizace (WTO), a to i prostřednictvím závěrů vyjednávání v Rozvojové agendě WTO z Dauhá.

- 17.11. Výrazně zvýšit vývoz rozvojových zemí, zejména s cílem zdvojnásobit podíl nejméně rozvinutých států na světovém vývozu do roku 2020.
- 17.12. Umožnit nejméně rozvinutým státům bezcelní a bezkvótový přístup na trhy v dlouhodobém měřítku, v souladu s rozhodnutími Světové obchodní organizace, mimo jiné zajištění toho, že preferenční pravidla původu vztahující se na dovoz z nejméně rozvinutých států jsou transparentní a jednoduchá a přispívají k usnadnění přístupu na trhy.
- 17.13. Posílit globální makroekonomickou stabilitu, mimo jiné prostřednictvím koordinace politik a jejich koherence.
- 17.14. Podporovat politickou soudržnost pro udržitelný rozvoj.
- 17.15. Respektovat politiku jednotlivých států při zavádění politik pro vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj.
- 17.16. Posílit globální partnerství pro udržitelný rozvoj podporované mnohostranným partnerstvím ve prospěch mobilizace a sdílení znalostí, expertízy, technologií a finančních zdrojů na podporu dosažení cílů udržitelného rozvoje ve všech zemích, zejména v rozvojových.
- 17.17. Podněcovat a podporovat efektivní partnerství veřejných institucí, partnerství veřejného a soukromého sektoru a partnerství v rámci občanské společnosti, a to na základě zkušeností a využívání zdrojových strategií partnerství.
- 17.18. Do roku 2020 zvýšit podporu budování kapacit rozvojových zemí, včetně nejméně rozvinutých a malých ostrovních rozvojových států, k výraznému zvýšení dostupnosti vysoce kvalitních, aktuálních a spolehlivých údajů členěných podle příjmů, pohlaví, věk, rasy, etnického původu, migračního statutu, zdravotního postižení, geografické polohy a dalších relevantních charakteristik v národním kontextu.
- 17.19. Do roku 2030 stavět na stávajících iniciativách s cílem rozvinout prostředky pro měření pokroku v oblasti trvale udržitelného rozvoje, které doplní hrubý domácí produkt a podporou budování statistických kapacit rozvojových států.